

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Лекари Републичког фонда ПИО, који обављају прегледе корисника геронтолошких центара на територији целе Србије, последњег викенда у фебруару посетили ГЦ у Кикинди

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ВИШЕ ОД ПРЕГЛЕДА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:

Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-745
факс: 2638-201

**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

У СУСРЕТ МЕЂУНАРОДНОМ ПРАЗНИКУ ЖЕНА, ОСМОМ МАРТУ

Од протеста до бомбоњера

Донедавно без права гласа

Запањујући је податак да је Швајцарска, иако међу првим земљама које су празновале овај датум, женама омогућила да гласају тек 1971, док су у швајцарском кантону Унутрашњи Апенцел право на гласање у вези са локалним питањима добиле тек на крају двадесетог века, 1991. године. Уједињени Арапски Емирати су последња држава која је женама дала право гласа, и то 2006. године.

У овом тексту подсетићемо се још једном како је на глобалном нивоу почела борба за женска права и како је довела до обележавања 8. марта, празника који, упркос напорима феминисткиња које се боре за његов друштвено ангажовани аспект, данас углавном везујемо за цвеће и поклоне.

Године 1908. у Њујорку, петнаестак хиљада жена изашло је у протестну шетњу, захтевајући боље плате, краћи радни дан и право гласа. Талас незадовољства се продужио па је наредне године, на иницијативу Социјалистичке партије Америке, 28. фебруара 1909. први пут обележен Дан жена.

Идуће године у Копенхагену, на Међународној конференцији радних жена, Клара Цеткин, вођа Женске канцеларије Социјалдемократске партије у Немачкој, предложила је да се подржи Међународни дан жена. Представнице 17 земаља сложиле су се са идејом да се на тај начин званично промовишу једнака права за жене, па и право гласа. Већ 1911. овај дан је обележен у Аустрији, Немачкој, Данској и Швајцарској. Међутим, жене тада нису примале цвеће и бомбоњере, већ су протестовале на улицама захтевајући да им се дозволи да раде исте послове као и мушкарци.

Тако се иницијатива која је кренула из Америке проширила прво на северну а одатле и на источну Европу. Уочи Првог светског рата, последње недеље у фебруару 1913, руске жене обележиле су свој први Дан жена. Протестујући против рата и изражавајући солидарност у борби за женска права, жене широм Европе обележиле су свој први 8. март. У Србији се Дан жена обележава од 1914. године, увек уз бројне манифестације, а тако је било и у Југославији, све до пред крај 20. века.

Уједињене нације 8. март су званично прогласиле Међународним даном жена 1975. године. Током двадесетог века, УН су сваке године одржавале конференцију посвећену Дану жена. Њен циљ је био усклађивање међународних напора да жене добију своја права и да учествују у друштвеним, економским и политичким процесима.

Ипак, од успостављања, празник се претежно славио у комунистичким и социјалистичким земљама – у Кини је проглашен 1922, а шпански комунисти су га обележавали од 1936. То је и главни разлог зашто се Америка дистанцирала од празника, упркос великој улози коју носи у његовој историји. Ипак, амерички председник Барак Обама прогласио је 2012. март месецом жена, позивајући грађане да овај међународни празник обележе у духу великих достигнућа која су обликовала америчку историју, а за која су заслужне жене.

Осми март је званичан празник у Авганистану, Јерменији, Азербејџану, Белорусији, Буркини Фасо, Камбоџи, Кини, Куби, Грузији, Гвинеји Бисао, Казахстану, Киргистану, Лаосу, Македонији, Мадагаскару, Молдавији, Монголији, Црној Гори, Непалу, Русији, Таџикистану, Туркменистану, Уганди, Украјини, Узбекистану, Вијетнаму и Замбији, а иако није државни празник, слави се и у Камеруну, Хрватској, Румунији, Босни и Херцеговини, Бугарској, Чилеу и, наравно, у Србији.

У већини земаља данас је Дан жена уствари дан мајки, празник када им деца поклањају цвеће и неку ситну пажњу, послодавац их раније пушта с посла, а неретко у њему више уживају мушкарци на журкама које им приредје жене.

Р. М.

ЛЕКАРИ ФОНДА ПИО У GERONTOЛОШКИМ ЦЕНТРИМА

Више од прегледа

Министар Александар Вулин са руководећим људима Фонда у посети Геронтолошком центру Кикинда

У циљу побољшања квалитета у социјалној заштити старих и хронично оболелих особа, као и других особа у стању социјалне потребе, покренута је акција у којој лекари Републичког фонда ПИО викендом обављају прегледе корисника геронтолошких центара у целој Србији.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин, са лекарима и руководством Фонда и чланицама локалне самоуправе Кикинде, у оквиру реализације ове акције посетио је 27. фебруара Геронтолошки центар у Кикинди. Том приликом обишли су и просторије где су лекари РФ ПИО др Амра Љајић, специјалиста интерне медицине кардиолог, и др Јосип Бергам, специјалиста офталмологије, обављали кардиолошке и очне прегледе корисника услуга Дома.

– Кроз интернистичко-кардиолошке прегледе (ЕКГ, мерење крвног притиска, пулса...) установила сам да пацијенти у кикиндском Геронтолошком

центру имају добру здравствену негу и одговарајућу терапију. Ми смо им након ових превентивних прегледа дали и корисне савете у циљу побољшања њиховог личног здравственог стања – навела је др Амра Љајић.

Пацијенткиња Цвета Новковић, бака која се у својој 77. години оптимистички носи са хроничним болестима, а коју смо затекли у ординацији, похвално се, као и сви остали пацијенти, изјаснила о овим превентивним прегледима лекара из РФ ПИО, као и о топлој људској речи и стручним саветима које су од медицинских стручњака из Фонда добили током прегледа.

Након обиласка корисника и зграде новог дома ГЦ Кикинда, Александар Вулин је, између осталог, окупљеним новинарима рекао:

– Политика нашег Министарства, самим тим и Фонда ПИО, јесте да се на сваки начин приближимо кориснику. Зато и данас настављамо са акцијом у

којој лекари Фонда ПИО у своје слободно време, без додатних трошкова, обилазе наше домове за старе и на тај начин доприносе квалитетнијем и бољем стандарду живота свих наших корисника у свим нашим домовима за старе. Захваљујем лекарима на несебичном раду, захваљујем и Фонду ПИО на једној другачијој организацији посла, у којој је корисник изнад свега. Ми смо ту да помогнемо и да дођемо до корисника. Министарство је посвећено томе да квалитет живота наших корисника буде на највишем могућем нивоу, да стандард свих услуга нашим корисницима буде у потпуности изједначен на територији Републике Србије и да нема разлике да ли је то Кикинда, или Крушевац, или било које друго место у Србији. Сви наши корисници су људи, и сви људи имају исте жеље, потребе и иста права, а држава Србија је ту да им то омогући. Министарство за рад уложило је око 298 милиона динара за домове за старе на територији АП Војво-

дине, иако нису били у обавези јер нису њихови оснивачи, већ је то АПВ – истакао је министар Александар Вулин.

Славко Имрић, директор Покрајинског фонда ПИО, нагласио је да је једна од нестандартних услуга које, уз стандардне, у циљу приближавања корисницима пружа РФ ПИО, и акција превентивних здравствених специјалистичких прегледа у геронтолошким центрима широм Србије.

– То је наставак акције која је била већ спроведена у неколико геронтолошких центара, а наставиће и даље да се организује. Фонд, такође, настоји да се приближи корисницима и у оквиру своје редовне делатности. Наиме, ускоро ће бити отворена Канцеларија за медицинско вештачење у Бачкој Паланци, па корисници са пребивалиштем на територији коју покрива Филијала РФ ПИО Бачка Паланка, а који поднесу захтев за новчану накнаду за туђу помоћ и негу, неће морати да троше време за одлазак

у Нови Сад на вештачење и да се при том излажу трошковима, већ ће се вештачење обављати у њиховом месту становања – најавио је овом приликом у Кикинди Славко Имрић.

РФ ПИО је свим геронтолошким центрима у Србији упутно обавештење о овој акцији и позив за сарадњу, а поред Геронтолошког центра у Кикинди, прегледи су до сада организовани и у геронтолошким центрима у Шапцу, Апатину и Београду.

Кориснике шабачког геронтолошког центра прегледали су др Ранисав Вујић, интерниста кардиолог, и др Јосип Бергам, офталмолог. Лекарима Фонда су обавили визиту одељења у коме су смештени непокретни корисници, обављен је 21 кардиолошки преглед са ЕКГ-ом, док су у београдском Дому Бежанијска коса др Снежана Алексић, неуропсихијатар, и др Славољуб Врчевић, хирург и помоћник директора Сектора за медицинско вештачење Фонда ПИО, прегледали 33 корисника.

Корисницима ових центара изузетно много значи оваква доступност лекарских прегледа, посебно због њиховог тешког здравственог стања и отежаног кретања. Поред тога, од велике важности била је и помоћ радника Фонда приликом попуњавања захтева за остваривање права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, као и за остваривање новчане накнаде за телесно оштећење, за оне кориснике код којих је на основу прегледа утврђено постојање медицинских индикација за остваривање ових права. Осим што су им помогли при попуњавању захтева, запослени Фонда су корисницима објаснили и даљи поступак подношења захтева, коју документацију је уз захтев потребно приложити итд.

Могло би се рећи да је овим људима и сама чињеница да се неко брине о њима, као и сваки дат савет, пружена рука и упућена лепа реч, подједнако значила као и здравствени прегледи, које је у неким случајевима једино на овакав начин могуће обавити.

Мирослав Мектеровић
Весна Кадиф

ГОДИНУ ДАНА РАДА КОНТАКТ ЦЕНТРА РФ ПИО

Одговорили на око 50.000 питања

Просечно, корисници и осигураници поставе око сто питања дневно сваком од оператера

У фебруару прошле године и званично је почео да ради Контакт центар РФ ПИО, у оквиру Сектора за односе с јавношћу. Само дефинисање циљева будућег

унапређену и модернизовану сарадњу и пружање помоћи корисницима и осигураницима, што је у складу са стратешким опредељењем Фонда да развија кориснички сервис.

Контакт центар Фонда је заснован на најновијим технологијама, хардверски добро опремљен, софтверско решење је модерно и једноставно за коришћење, има могућности даље надградње, а опера-

ном делатношћу Фонда ПИО. База је стварана постепено, а све у циљу да се оператерима убрза и олакша рад.

Да би правремено и тачно одговорили на сва питања, запослени у Контакт центру сарађују са свим филијалама Фонда, у целој Србији. Свака служба има овлашћена лица која у тачно предвиђеном року достављају одговоре да би странка добила квалитетну, јасну и тач-

Брза, тачна и јасна информација, основни циљ рада Контакт центра

Контакт центра, анализа ситуације по питању техничких и кадровских ресурса, осмишљавање концепта и структуре центра, све то трајало је неколико година. Контакт центар заправо представља

тери су у свакодневном раду упућени на базу знања, која се редовно допуњава и ажурира и у којој се налазе сви релевантни одговори засновани на прописима из ПИО и из области које се преплићу с основ-

ну информацију. Циљ оснивања и рада Контакт центра јесте да се позиви и питања грађана концентришу на једном месту, да се на њихове позиве увек и обавезно неко јави, да им се понуди брз, тачан, јасан и унифициран одговор и да се, на тај начин, растерете стручне службе од питања странака.

Просечно, корисници и осигураници поставе око сто питања дневно сваком од оператера.

Уредна статистика Контакт центра бележи да су за годину дана одговори прослеђени на 47.753 питања која су стизала на различите начине. Највише је било телефонских позива – 37.228, затим одговорено је на 9.514 мејлова, 287 СМС порука и 724 питања из Канцеларије за брзе одговоре Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

В. Анастасијевић

Како најбрже до одговора

Контакт центар Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање омогућава грађанима да брзо и лако дођу до информација везаних за сва права која се остварују по Закону о ПИО. Такође, могу сазнати и опште информације о раду Фонда, о услугама које пружа и погодностима које даје својим корисницима.

Бројеви телефона Контакт центра су: 0700/017-017 (по цени локалног позива) и 011/3060-680 (за позиве са мобилног телефона и из иностранства).

Радно време Контакт центра за разговор са оператерима је радним данима од 8 до 15 часова, а после 15 часова, викендом и празницима доступан је говорни аутомат.

Грађани своја питања, сугестије и коментаре у сваком тренутку могу да пошаљу и преко мејл адресе kontakt@pio.rs или преко КОНТАКТ стране официјелног веб-сајта Фонда ПИО www.pio.rs.

МЕРЕЊЕ ЗАДОВОЉСТВА КОРИСНИКА УСЛУГАМА ФОНДА ПИО

Странке на првом месту

Могло би се рећи да спомињање шалтера и завршавања различитих административних послова већ одавно има пословични карактер и готово редовно негативан предзнак. Иако за то свакако постоје и оправдани разлози, сложен систем пословања, много законских прописа који одређују трајање процедура и условљавају велику количину папирологије, као и велики број корисника услуга, свакако доводе и до овакве слике. Наравно, свуда има и светлих, позитивних примера и похвала ефикасности, стручности и љубазности запослених на овим пословима, који су, иако можда не изгледа увек тако, веома захтевни.

Фонд ПИО као институција окренута великом броју корисника и осигураника, у континуитету ради на унапређивању свог пословања и приближавању потребама грађана. Једна од неизоставних активности на путу остварења ових циљева јесте и мерење задовољства корисника. Већ скоро три године Фонд поседује сертификат за међународне стандарде квалитета пословања и безбедности информација, а у складу са овим стандардима обављају се и све активности у вези са мерењем задовољства корисника.

Један од начина испитивања задовољства корисника и осигураника јесу анкете. У 2015. години Фонд је спровео 11 анкета, а укупно је анкетирано око 3.000 испитаника. Стандардна анкета за мерење задовољства корисника спроводи се једном годишње у свим филијалама Фонда. Задовољство корисника различитим аспектима услуга Фонда испитује се петостепеном скалом, а према резултатима анкете спроведене крајем 2015. године, просечан степен задовољства је висок и износи 4,23. Процент задовољних испитаника највиши је у случају љубазности запослених, па је овим аспектом услуга задовољ-

Служба Филијале за град Београд I, Нови Београд

но 85,78 одсто испитаника, док је најнижи проценат задовољних брзином решавања захтева – 73,58 одсто. Највиши проценат незадовољних је условима у просторијама Фонда, укупно 7,3 одсто, док је најмање незадовољних у случају оцене стручности запослених, свега 1,71 проценат. Важно је нагласити да у случају утврђеног незадовољства неким од аспеката пружања услуга, у проценту вишем од дозвољеног, надлежне службе Фонда врше анализу и предлажу мере које је потребно предузети, како би се разлози незадовољства корисника уклонили или свели на прихватљиву меру.

Поред стандардне анкете, постоје и специјалне анкете за мерење задовољства корисника, које се спровode циљано. У ову групу спадају већ добро познате анкете које Фонд спроводи током трајања међународних саветодавних дана са представницима носилаца пензијског и инвалидског осигурања из других држава. Током 2015.

одржано је укупно шест саветодавних дана, са представницима пензијских фондова из Македоније, Аустрије, Немачке, Хрватске, Босне и Херцеговине и Македоније, а резултати анкетних испитивања која су имала за циљ да провере задовољство странака организацијом, пруженом услугом, условима у просторијама Фонда и љубазношћу запослених, показују да саветодавни дани и те како оправдавају разлог свог постојања: у укупном просеку, чак 98,51 одсто корисника и осигураника ја задовољно.

Између осталог, током 2015. године Фонд је спровео и анкете за мерење задовољства корисника током трајања Сајма књига, као и Сајма за треће доба, на којима је имао свој инфо пулт. Запослени Фонда су на овим инфо пултовима заинтересовани грађанима пружали информације и правне савете из области остваривања права из ПИО, издавали листинге са подацима о стажу и уплаћеним доприносима, као и пин кодо-

ве, приступне шифре за коришћење електронских сервиса на сајту Фонда. Циљ спровођења ових анкета, поред испитивања задовољства корисника пруженим услугама, био је и да се испита да ли би за грађане било значајно да овакав начин пружања услуга Фонда буде доступан и убудуће, на шта је 95,10 одсто испитаника одговорило позитивно.

У оваквој врсти пословања, повратна информација је један од кључних показатеља тренутног стања и нека врста упутства за стварање још бољих услуга за крајње кориснике. У том контексту, резултати анкета које Фонд спроводи заправо представљају смернице за даљи развој и унапређење, путоказе у ком правцу треба наставити, а шта треба променити, како би корисници и осигураници били задовољни услугама које Фонд пружа и што лакше и ефикасније остварили своја права из пензијског и инвалидског осигурања.

В. Кадиф

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ИЗ ПИО ПО МЕЂУНАРОДНИМ УГОВОРИМА

Сложен и дуготрајан процес

Иако је остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања у глобалу сложена материја, са сигурношћу би се могло рећи да титулу најкомплексније области у овом контексту носи остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања по међународним уговорима. И док законски рок за доношење решења износи 60 дана, поступци за остваривање права применом међународних споразума по правилу трају много дуже. Због специфичности која одликује поступак за остваривање ових права (размена докумената поштом подразумева дуге рокове, немогућност да се контактира странка која живи у иностранству, потврђивање стажа осигурања у другој држави, размена двојезичних образаца, услуге превозиња итд.), европски стандард за решавања захтева у којима има иностраног стажа осигурања је шест месеци, а неретко има случајева који трају и по неколико година. Процент укупне ажурности Фонда ПИО, односно до-

Александар Динић

ношења решења у законском року, тренутно износи 92 одсто, а стопроцентну ажурност немогуће је постићи управо због сложених случајева стажа оствареног у више држава.

О овој теми, проблемима који

се јављају, као и начинима њиховог решавања, разговарали смо са Александром Динићем, начелником Одељења за пензијско и инвалидско осигурање по међународним уговорима у Дирекцији Фонда.

– Пре свега је важно истаћи да у остваривању права из пензијског и инвалидског осигурања Фонд примењује 26 међународних споразума о социјалном осигурању са другим државама, по основу којих грађани остварују права из пензијског и инвалидског осигурања. Дакле, право из пензијског и инвалидског осигурања у Одељењу за ПИО по међународним уговорима остварују осигураници који су навршили део стажа у Републици Србији, а део стажа у другој држави, с којом је Република Србија потписала и примењује уговор о социјалном осигурању, с тим што се права остварују по националним законима који важе у свакој од тих држава. У случајевима да подносилац захтева испуњава услове за признавање права на пензију само на основу стажа навршеног у Републици Србији, утврђује се право на такозвану самосталну пензију. Уколико подносилац захтева нема довољно стажа у Републици Србији да би било признато право на пензију, сабирају се и периоди осигурања

Како до осигурања када нема конвенције

Уколико је осигураник радио у иностранству, а за време рада није био обавезно осигуран код иностраног носиоца осигурања, односно ако је радио у иностраној држави са којом Србија нема закључен споразум о социјалном осигурању, у том случају може поднети Фонду захтев за утврђивање својства осигураника по основу рада у иностранству.

Захтев за утврђивање својства осигураника по основу запослења у иностранству подноси се на прописаном обрасцу који се може добити у филијали Фонда или одштампати са сајта www.pio.rs. На обрасцу захтева наведено је и коју документацију уз захтев треба приложити.

Поред наведене документације, филијали Фонда је потребно доставити и копију пасоша на основу које се може утврдити да је лице у периоду за који подноси захтев заиста боравило у иностранству, или други доказ о боравку у иностранству.

На основу поднетог захтева спроводи се поступак током којег се цени да ли су испуњени услови за утврђивање својства осигураника по овом основу. Уколико су испуњени услови према прописима Закона о ПИО, у решењу којим се одлучује о захтеву одређује се износ који је потребно уплатити на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Стаж се уписује у радну књижицу по уплати целокупног износа доприноса, који је наведен у решењу.

Стаж по основу рада у иностранству може да се утврди лицу које ради у иностранству, а тамо се не плаћају доприноси за ПИО, или се доприноси плаћају, али по основу тог стажа не може да оствари право на пензију, или не може да је користи ван њене територије. Уколико осигураник жели да уплаћује доприносе и за наредне године рада код иностраног послодавца, требало би да се на поменутом захтеву или у посебном допису, који ће приложити уз захтев, изјасни да жели да настави са уплатама до краја радног ангажовања код иностраног послодавца. Ови доприноси у току осигурања се уплаћују месечно. Осигураник је у обавези да Фонд обавести о свим променама статуса у земљи у којој ради, јер ће се, када буде поднео захтев за престанак својства осигураника, од њега тражити да достави доказе о трајању запослења и за период за који они раније нису достављени. Практично, након што се решењем утврди својство за убудуће, и за тај „наредни“ период ће се тражити исти докази као за периоде пре подношења захтева.

Допринос за пензијско и инвалидско осигурање је 26 одсто од утврђене основице. Основица се утврђује на годишњем нивоу за целу наредну годину. За наше грађане запослене у иностранству у 2016. години основица износи 64.139 динара.

Ако осигураник тренутно не борави у земљи, може да овласти друго лице да у његово име покрене цео поступак, а уплате такође може да обави овлашћено лице.

навршени у држави уговорници и утврђује се право на такозвани сразмерни део пензије, с тим што Фонд исплаћује пензију само за део стажа који је навршен по прописима Републике Србије. У сваком од ових случајева, Фонд је у обавези да у име подносиоца захтева, домаћег држављанина, спроведе комплетан поступак остваривања права у другој држави – објашњава Александар Динић.

Шта утиче на дужину поступка

Поред стандардних разлога који се тичу остваривања права применом само домаћих прописа (велики број послодаваца који више не постоје или су у стечају), постоје и специфични разлози који успоравају процес доношења решења осигураницима који имају стаж у две или више државе и који утичу на дужину оваквих поступака, јер најчешће се донесе једно решење, по основу стажа у Републици Србији, а када се потврди стаж у другој држави или државама, појаве се нови елементи на основу којих је потребно донети ново решење.

– Разлози што поступци остваривања права трају дуго су заиста бројни. Рецимо, процес прибављања потврде о навршеном стажу у иностранству сам по себи траје додатно дуже него када је у питању достава докумената из република бивше СФРЈ. Затим, честе су ситуације када је потребно расправити преклапање навршеног стажа осигурања у Републици Србији и иностранству, где посебан проблем представља различит начин приказивања, па и обрачуна стажа, а који се разликује од државе до државе. Примера ради, поједине државе стаж осигурања обрачунавају и приказују у данима, друге пак у недељама, треће у месецима, Француска у тромесечјима, Шведска у годинама. Све те различите потврде стажа треба прерачунати на начин који одговара нашем обрачуна стажа, односно „превести“ тај стаж у године, месеце и дане. Наравно, чести су и случајеви преклапања стажа, који понекад проистиче управо из чињенице да се стаж различито приказује, те је

Амбасада Републике Србије у Аустралији

у таквим случајевима потребно приступити утврђивању чињенице где је осигураник фактички радио. Даље, ситуације где је неопходна допуна и превод медицинске документације при остваривању права на инвалидску пензију, затим примена тзв. института опције, који подра-

прибављање и превод потребних доказа о статусу брачних другова и деце у случају остваривања права на породичну пензију. Осим тога, велики број грађана је из Србије отишао у иностранство на рад после пензионисања у Републици Србији, што доводи до честог понавља-

ња са носиоцима пензијског и инвалидског осигурања других држава, у континуитету ради на томе да се сарадња између фондова унапређује, процедуре поједностављују, као и да се проблеми решавају у директном сусрету са корисницима. Тако се организују билатерални сусрети органа за везу ради анализе и превазилажења проблема у спровођењу међународних уговора и закључивања нових уговора о социјалном осигурању, сусрети директора фондова за пензијско и инвалидско осигурање република бивше СФРЈ, на којима се иницирају нови видови сарадње која се касније оперативно спроводи, организују се међународни саветодавни дани, током којих представници нашег Фонда и иностраног носиоца осигурања у директном контакту са странкама пружају правне савете и информације у вези са њиховим конкретним случајевима итд. Као један од видова поједностављивања процедура свакако треба истаћи и електронску размену података о чињеници смрти, коју Фонд ПИО за сада остварује само са државама региона, а у плану је проширење овакве сарадње и на европске земље, јер су ефекти електронске размене врло видљиви у скраћењу процедура и уштедама које фондови остварују не исплаћујући пензије преминулим пензионерима.

Поред генералне комплексности остваривања права из ПИО када је стаж остварен у

Српске пензије у 26 земаља

Пензије зарађене у Србији стижу у 26 земаља света (не рачунајући државе бивше СФРЈ), при чему неки корисници имају само стаж остварен у Србији, а живе у иностранству, иако је већи број оних који имају и српски стаж и стаж државе у коју се пензија исплаћује. Према подацима за 2015. годину, од укупно 12.055 корисника, више од половине живи у Немачкој – 8.290 корисника, следе Аустрија са 1.810 корисника, Мађарска са 541 корисником, у Шведској је 294 корисника, у Француској 233, у Швајцарској 176, у САД 127, у Чешкој 123 корисника... У Бразил, Грчку, Турску и Мексико шаље се по једна пензија, у Русију, на Нови Зеланд и Кипар по две, у Норвешку четири итд.

Током 2015. године по овом основу је трансферисано 1,181 милијарда динара, а ове припадности исплаћују се тромесечно, због високих административних трошкова и релативно ниских износа.

Према подацима за 2015. годину, Фонд ПИО исплаћује пензије за 42.922 корисника који живе у државама бивше СФРЈ (Република Српска 11.201, Хрватска 9.876, Федерација БиХ 7.695, Црна Гора 5.636, Македонија 5.459 и Словенија 3.055).

умева вишеструку писану кореспонденцију између Фонда и иностраних носилаца осигурања, како би се напослетку одлучило о праву на пензију, као што је случај са Француском, Великом Британијом и Италијом; потом неопходност утврђивања чињенице о престанку осигурања у иностранству као услову за остваривање права по домаћим прописима, а да при том то није услов за остваривање права у иностранству;

ња поступка. Посебан проблем је свакако и отежана комуникација са странкама, с обзиром на то да велики број осигураника живи у иностранству – наводи Александар Динић.

Поједностављивање процедура

Управо из бројних разлога који успоравају процес остваривања права из ПИО када је примена међународних уговора у питању, Фонд ПИО, у сарад-

више држава у питању и потребе вишеструког понављања поступка (досијеи у иностраном осигурању су убедљиво највећи), има и специфичних случајева у примени уговора о социјалном осигурању са одређеним државама. Један од примера је конвенција коју наша земља има са Италијом.

– Став италијанског носиоца социјалног осигурања је да у обрачун пензије узима само стаж навршен у Италији и земљи у којој корисник има пребивалиште (Србија), не узимајући у обзир стаж навршен, на пример, у некој од држава насталих распадом бивше СФРЈ. Тако се дешава да два стажа, која италијански носилац осигурања узима у обзир приликом обрачуна права на пензију, у збиру нису довољна за остваривање права на старосну пензију, јер се корисницима стаж остварен у некој трећој држави не признаје – наводи Александар Динић проблем у једном од случајева.

Током 2015. у целом Фонду у поступку решавања налазило се око 39.000 захтева за остваривање права применом међународних уговора. У случају сваког од тих предмета покренут је поступак потврђивања и домаћег и иностраног стажа. До краја године решено је 29.000 захтева, а за преостале захтеве нису се још стекли услови за доношење решења о праву и они су и даље у раду. Иако није у питању мали број захтева, важно је нагласити да је овај број у последњих неколико година преполовљен, јер се систематски радило на повећању ажурности у овим пословима.

Поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања спроводи се тренутно по 26 потписаних уговора о социјалном осигурању, а у будућности треба очекивати и нове међудржавне уговоре о социјалном осигурању са Кином, Русијом и Аустралијом, дакле са земљама у којима има значајан број наших грађана на привременом раду, па је интерес државе да заштити њихова права из пензијског и инвалидског, односно здравственог осигурања.

В. Кадиф

Просечна зарада у јануару – 40.443 динара

Просечна нето зарада у Србији исплаћена у јануару износила је 40.443 динара, што је номинално за 21,4 одсто мање него у децембру, а реално за 21,9 одсто, саопштио је Републички завод за статистику.

У односу на јануар 2015. године, просечна зарада је номинално виша за 2,9 а реално за 0,5 одсто.

Просечна бруто зарада у јануару ове године износила је 55.763 динара и номинално је била нижа за 21,2 одсто него у децембру 2015, а реално 21,7 одсто. У односу на јануар прошле године просечна бруто зарада била је номинално виша за 2,9 и реално за 0,5 одсто.

Књажевац: помоћ пензионерима

Општинско веће Књажевца усвојило је Одлуку о критеријумима за расподелу помоћи пензионерима. На новчану надокнаду могу да рачунају сви пензионери којима пензија не прелази суму од 15.000 динара.

Евидентирање социјално угрожених пензионера почело је у фебруару и трајаће до 10. марта, а пензионери ће се евидентирати у Центру за социјални рад пензијским чеком. На ову помоћ немају права они који примају инострану пензију.

Одржан 38. Сајам туризма

Једна од централних туристичких манифестација у региону, 38. Међународни сајам туризма у Београду, одржан је на Београдском сајму од 18. до 21. фебруара. Сајам је окупио 1.150 излагача из 55 земаља, који су промовисали најатрактивније туристичке дестинације, а сајамским халама је прошетало више од 70.000 посетилаца. Земља партнер била је Словенија, а питање „Где још нисте били“ прерасло је у мото овогодишње манифестације.

На Сајму туризма наша национална авиокомпанија Ер Србија најавила је дуголинијске летове за САД, а продате су и прве карте за лет на линији за Њујорк. Први авион за Њујорк са аеродрома „Никола Тесла“ требало би да полети 23. јуна.

Сајам запошљавања у Раковици

Општина Раковица, Опште удружење приватних послодаваца Раковице и Национална служба за запошљавање

организују сајам запошљавања у суботу, 5. марта, у згради Општине Раковица.

Понуду слободних послова представиће 26 фирми из Београда, које потражују око 320 радника различитих профила и степена квалификација (менаџера, књиговођа, комерцијалиста, куvara, инструктора возња, пекара, продаваца, армирача, рецепционара, конобара и радника у графичкој делатности).

За радно место имаће прилику да конкуришу и архитектонски техничари, технолози, електроинжењери, али и многи други.

На штанду НСЗ сви заинтересовани ће моћи да добију информације о актуелним програмима за подстицање запошљавања, као и помоћ у писању радне биографије.

НАЈНИЖИ И НАЈВИШИ ИЗНОС ПЕНЗИЈЕ

Законом прописан лимит

Месечни износ пензије сваком пензионеру одређује се на основу трајања пензијског стажа који је навршио, као и на основу података о његовим оствареним зарадама и накнадама који су регистровани у матичној евиденцији, о чему смо већ писали у једном од ранијих бројева. Међутим, некада месечни износ пензије одређен на овај начин буде низак, у тој мери да би корисник који би примао такву пензију био доведен у тежак материјални положај.

Минимална пензија 13.454,11 динара

Из тог разлога, Законом о пензијском и инвалидском осигурању прописан је најнижи износ пензије, односно минимум који се мора исплаћивати кориснику пензије без обзира на то колико стажа и какве зараде је остварио у својој радној каријери. Од увођења у правне прописе, најнижи износ пензије одређиван је на различите начине. У ранијим прописима, гарантовани износ зависио је од трајања навршеног стажа, а од 1. јануара 2002. године он се одређивао у висини 20 одсто просечне зараде у претходној години. Од 1. јануара 2006. године износ је увећан на 25 процената просечне зараде у претходној години, а према важећем Закону корисницима из категорије осигураника запослених и самосталних делатности, најнижи износ пензије ванредно је усклађен од 1. јануара 2011. године, према статистичким подацима који се односе на учешће најнижег износа пензије у просечној заради без пореза и доприноса на територији Републике Србије. Тако одређен износ се даље усклађује у складу са Законом и почев од 1. децембра 2015. године, када су усклађене све пензије, износи 13.454,11 динара. Најнижи износ пензије за кориснике пољопривредних пензија такође је према одредбама Закона ванредно ускла-

ђен од 1. јануара 2011. године, када је износио 9.000 динара и од тог датума се даље усклађује тако да од децембра 2015. године износи 10.577,31 динар.

Наведени најнижи износи пензије исплаћују се свим корисницима којима је применом законских одредби одређена пензија у износу који је нижи од ових, гарантованих износа.

Инострана пензија и гарантовани износ

На исплату најнижег износа пензије може да утиче пребивалиште корисника пензије, као и то да ли је корисник остварио право на пензију у иностранству. Наиме, Законом о пензијском и инвалидском осигурању је прописано да се најнижи износ пензије кориснику исплаћује само ако збир пензије која му је одређена у Србији и пензије коју добија из иностранства није већи од прописаног најнижег износа. Уколико је збир тих пензија већи, онда се кориснику исплаћује само пензија одређена према општим законским прописима, на основу оствареног стажа и зарада. У случају да је збир пензија мањи од најнижег износа пензије, кориснику ће се исплаћивати разлика до најнижег износа пензије, односно збир пензије коју прима из иностранства и пензије коју прима у Србији износиће укупно онолико колики је прописани најнижи износ пензије.

Висина иностране пензије обрачунава се према важећем девизном курсу на дан остваривања права. Како се правни прописи у Србији и другим државама разликују, дешава се и да пензионер не оствари право на пензију у Србији и у другој држави истог дана. Уколико је инострана пензија остварена након пензије у Србији, корисник је дужан да о томе обавести Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, који ће обрачунати њену висину на дан признавања права и затим од тог дана одлучити

о исплати разлике до најнижег износа пензије, или о потпуној обустави исплате најнижег износа. Инострана пензија се узима у обзир и када није исте врсте као пензија у Србији, односно кориснику старосне пензије урачунаће се и инострана породична пензија при одређивању права на најнижи износ.

Утицај пребивалишта на коришћење најнижег износа пензије уређен је међународним споразумима о социјалном осигурању које примењује Република Србија са другим државама. У случају да лице које користи најнижи износ пензије мења место пребивалишта, односно пресели се из Републике Србије у иностранство, у обавези је да о тој промени одмах обавести Фонд у циљу даље исплате пензије у иностранству, а и како би се проверило да ли се и даље може вршити исплата најнижег износа. У противном може да дође до знатних преплата и неугодних ситуација за корисника који мора преплаћени износ да врати, иако му припада релативно мали износ пензије.

Најчешћа пресељења корисника су у неку од држава које су настале на територији бивше СФР Југославије, а сви споразуми закључени са тим државама садрже одредбу да се најнижи износ не исплаћује кориснику са пребивалиштем у другој држави. Дакле, уколико би се корисник права на најнижи износ пензије преселио из Републике Србије, на пример, у Босну и Херцеговину, њему би се од дана промене пребивалишта обуставила исплата најнижег износа пензије.

Важно је поновити и нагласити да се као чињеница на основу које се цени могућност исплате најнижег износа узима пребивалиште, а не то да ли се исплата пензије врши у Србији, или у другој држави. На пример, лице са пребивалиштем у Црној Гори може да овласти друго лице да прима пензију у Србији, али то

Мирослав Мирић

не значи да ће се наставити са исплатом најнижег износа пензије. Једнако поступају и носиоци осигурања у тим државама, па тако грађани Србије не би могли да користе гарантовани износ пензије из, на пример, Хрватске.

У случају да се корисник најнижег износа старосне пензије који је право на пензију остварио пре примене важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању запосли и по престанку тог запослења затражи одређивање новог износа пензије, као основ за нови обрачун неће се узети најнижи износ који му се исплаћује, већ износ који му припада по општем пропису.

Максимални износ 123.916,86 динара

Осим гарантованог, најнижег износа пензије, Закон о пензијском и инвалидском осигурању уређује и питање највишег, максималног износа пензије који се може одредити кориснику. Према важећим прописима, максимум је одређен тако што при утврђивању висине пензије лични коефицијент може да износи највише 3,8, а што за најдуже трајање пензијског стажа (45 година) значи да пензија може да износи највише 123.916,86 динара. Овај лимит заправо значи да ниједном пензионеру не може да се утврди и исплаћује већа пензија, чак и ако би се обрачуном на основу његовог стажа и зарада добио виши износ.

Мирослав Мирић

НСЗ: БРЖЕ ЗАПОШЉАВАЊЕ У СРБИЈИ У 2016. ГОДИНИ

Посао за више од 40.000 људи

Предвиђене су олакшице за послодавце који учествују у јавним позивима Националне службе за запошљавање

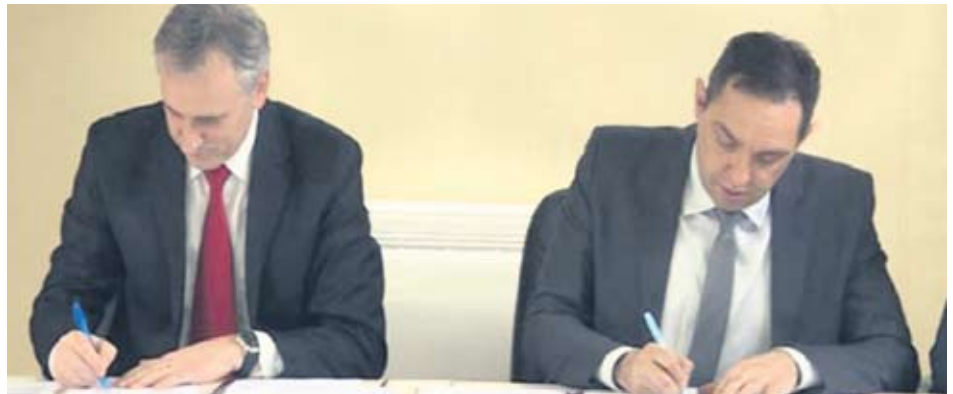
Национална служба за запошљавање расписала је 17. фебруара 11 јавних позива и конкурса у циљу реализације програма и мера активне политике запошљавања у 2016. години. Два дана касније Александар Вулин, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и Зоран Мартиновић, директор Националне службе за запошљавање, потписали су Споразум о учинку за 2016. годину који треба да допринесе бржем запошљавању незапослених грађана Србије.

Овим споразумом предвиђени су и конкретни задаци и обавезе НСЗ на остваривању циљева и постизању резултата кроз спровођење мера активне политике запошљавања, а предвиђене су и олакшице за послодавце који учествују у јавним позивима НСЗ.

– У плану су, први пут, предвиђене и значајне олакшице за послодавце, да би растерећеније улазили у споразуме са Националном службом за запошљавање. Тако је смањена обавеза послодавца да раднике задрже у радном односу са 24 на 12 месеци, односно за поједине програме са 12 на шест месеци – истакао је министар Вулин.

Том приликом наглашено је и да је НСЗ на себе преузела велику обавезу. Једна од њих је та да управо на запошљавање утроши 95 одсто средстава одређених буџетом, што уједно значи да ће кроз активне мере НСЗ ове године проћи око 131.000 лица, а да се нови посао гарантује за 40.918 незапослених. Министар је апеловао и на послодавце да користе све мере НСЗ које им је држава омогућила како би се повећала запосленост у Србији.

Зоран Мартиновић позвао је, такође, све послодавце и незапослене да се активно

Зоран Мартиновић и Александар Вулин

укључе у јавне позиве за 2016. годину које је Национална служба за запошљавање расписала.

– Јавни позиви ће бити отворени до краја године, односно до утрошка планираних средстава, осим јавних позива за јавне радове и samozapošljavanje, који остају отворени два месеца – истакао је овом приликом директор Мартиновић.

Национална служба за запошљавање је 17. фебруара ове године расписала следеће јавне позиве и конкурсе: Јавни позив послодавцима за доделу субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запосљивих на новоотвореним радним местима у 2016. години; Јавни позив незапосленима за доделу субвенције за samozapošljavanje у 2016. години; Јавни позив незапосленима за доделу субвенције за samozapošljavanje – Роми у 2016. години; Јавни позив послодавцима за субвенцију дела зараде корисника новчане социјалне помоћи у 2016. години; Јавни конкурс за организовање спровођења јавних радова на којима се ангажују незапослена лица и незапослене особе са инвалидитетом у 2016. години; Јавни позив за реализацију програма стручна пракса у циљу стицања услова за полагање стручног испита у 2016. години; Јавни позив за реализацију програма стручне праксе у циљу стицања по-

себних практичних знања и вештина у 2016. години; Јавни позив за реализацију програма стицања практичних знања у 2016. години; Јавни позив за учешће у финансирању програма обуке на захтев послодавца у 2016. години; Јавни конкурс за субвенцију зараде за особе са инвалидитетом без радног искуства и Јавни конкурс за рефундацију трошкова подршке особама са инвалидитетом које се запошљавају под посебним условима – за програме: а) рефундација трошкова зараде лицу ангажованом на пружању подршке на радном месту – радна асистенција и/или б) рефундација примерених трошкова прилагођавања радног места.

Новина у јавним позивима и конкурсима ове године, између осталог, јесте и продужење трајања јавних радова са три на четири месеца. Повећан је и износ субвенција послодавцима који запошљавају радно способне кориснике социјалне помоћи на 15.000 динара, уместо досадашњих 10.000 динара по лицу.

Сви заинтересовани могу више сазнати о условима учешћа и начину конкурсисања на сајту Националне службе за запошљавање www.nsz.gov.rs и путем позивног центра НСЗ 0800/300-301, или у организационим јединицама НСЗ на територији Републике Србије.

Мирослав Мектерковић

Топлица: запослено 186 радника

Републички одсек Инспекције за рад у Прокупљу, који покрива четири општине Топлице, обавио је прошле године око 1.600 надзора којима је било обухваћено 16.639 радника. Том приликом је утврђено да је око 300 особа радило на црно. Упозоравајући на нелегалан рад, инспекција је наложила власницима да запосле раднике, па је тако 186 особа засновало стални радни однос, што је помак у поштовању Закона о запошљавању.

Најчешћи послови на црно, иначе, регистровани су у угоститељству и трговини, као и у грађевинарству.

Ж. Д.

Камате од један до два одсто

Већ традиционално, у оквиру пролећног кредитног циклуса Покрајински фонд за развој пољопривреде расписао је пет конкурса за доделу повољних кредита војвођанским пољопривредницима у укупном износу од 525,4 милиона динара. Они ће до 14. марта ове године моћи да конкуришу за финансијска средства за набавку нових система и опреме за наводњавање, за нове противградне мреже у вишегодишњим засадима воћа и винограда, за нову погонску и прикључну пољопривредну механизацију, затим за набавку нових стакленика и пластеника и опреме у њима и за набавку пчелињих ројева, кошница и опреме за пчеларство.

Ови кредити ће се одобравати уз каматну стопу од два одсто на годишњем нивоу, изузев кредита за набавку нових система и опреме за наводњавање где је годишња камата један одсто. Конкретније, за набавку нових система и опреме за наводњавање обезбеђено је укупно 120 милиона динара. У овој кредит-

ној линији одобраваће се две врсте кредита. До пет хиљада евра, са грејс периодом од девет месеци и роком отплате од 24 месеца, као и они од пет хиљада до петнаест хиљада евра (у динарској противвредности), са роком отплате од 30 месеци и грејс периодом од годину дана.

Корисници кредита за набавку погонске и прикључне пољопривредне механизације имаће на располагању сред-

ства у укупном износу од 332,4 милиона динара а висина појединачног кредита биће одобрана у износу од 20.000 евра, с периодом отплате од пет и по година и са грејс периодом од шест месеци.

За кредит за набавку нових стакленика и пластеника и опреме у њима обезбеђено је 25 милиона динара. Максималан појединачни износ кредита је 15.000 евра са роком отплате

од 24 месеца и грејс периодом од годину дана.

За набавку пчелињих ројева, кошница и опреме за пчеларство, у овом кредитном циклусу обезбеђено је укупно осам милиона динара.

Заинтересовани корисници могу потражити детаљније информације о условима и детаљима конкурса на веб-сајту www.fondpolj.vojvodina.gov.rs

Мирослав Мектеровић

МЕРЕ ПОДРШКЕ ПОЉОПРИВРЕДИ И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ ПОДРУЧЈА НОВОГ САДА

Произвођачима десет милиона динара

На недавно одржаној конференцији за новинаре Горан Сечујски, члан Градског већа за привреду града Новог Сада, и Бранислав Влаховић, професор Пољопривредног факултета у Новом Саду, представили су мере из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на подручју Новог Сада за 2016. годину.

Говорећи о резултатима мера за подршку пољопривреди, Горан Сечујски је најавио усвајање Годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2016. годину.

– Град другу годину заредом издваја из буџета средства за подршку пољопривредним

Горан Сечујски и Бранислав Влаховић

произвођачима, овог пута у вредности од десет милиона динара. Програм подршке састоји се из мера кредитне подршке и мера руралног развоја. Град све

више пажње поклања органској производњи ради већег учешћа квалитетне и здравствено безбедне хране – истакао је Сечујски.

Професор Влаховић је на конференцији говорио о едукативним предавањима и курсевима за пољопривреднике, ради њихове веће продуктивности, посебно о агрономији, конкурентности и пласману робе. Том приликом Влаховић је истакао да је пољопривредницима објашњен значај осигурања усева, вођења књиговодства на газдинствима, употреба информационих технологија, као и како да дођу до потребних средстава за производњу.

– Такође смо указали и на значај удруживања пољопривредних произвођача на економским основама, што је одавно пракса у развијеним земљама – закључио је професор Влаховић.

Драган Кораћ

ПОВЛАСТИЦЕ ПОСЛОДАВЦИМА КОЈИ ЗАПОШЉАВАЈУ ОСИ

Подстрек предузетницима

Предузетници, мала и микропредузећа, који од 1. јануара 2016. запогле најмање два радника, сти-чу право на повраћај 75 одсто средстава утрошених на порезе и доприносе за те раднике. Ова одлука Владе Србије важи до 31. децембра 2017. и показатељ је колико се чини да би се помогло предузетницима и малим и микропредузећима.

О овој теми говорио је министар за рад и запошљавање Александар Вулин приликом недавне посете предузећу „Гепард“ д.о.о. и „Гепард – Вис“ д.о.о. у Новом Саду.

Том приликом Вулин је позвао мала и микропредузећа, као и све предузетнике да искористе ове погодности које је, захваљујући успешно спроведеним мерама фискалне консолидације, понудила Влада Србије.

Када је реч о запошљавању особа са инвалидитетом, он је подсетио да држава Србија даје значајне повластице послодавцима који запошљавају такве особе, указујући да је предузе-

ће „Гепард“ прави пример како се на најбољи начин могу искористити те погодности.

– Пуно ствари се може искористити ангажовањем особа са

послодавцима из производног сектора, јер ће, како је рекао, ове године бити у могућности да пласира значајна средства у пројекте који ће бити спроведе-

Директор „Гепарда“ Мирослав Танацковић рекао је да је предузеће „Гепард – Вис“ д.о.о. почело да ради 1. априла 2015. године, да има 26 запослених од чега више од 80 одсто чине особе са инвалидитетом, те да је до данас на тржиште испоручило робе у вредности већој од милион евра.

– Предузеће „Гепард“ постоји 25 година, укупно има 120 запослених, а бави се производњом обуће у наменској области за потребе војске и полиције и извозно је оријентисано за тржишта Немачке и Аустрије. За потребе њихових војних и полицијских служби производи обућу, али и другу заштитну опрему – појаснио је Танацковић.

Предузећа „Гепард“ и „Гепард – Вис“ баве се производњом личне и заштитне обуће и одеће, а у 2015. години су користећи субвенције Националне службе за запошљавање за отварање нових радних места запослила 14 особа са инвалидитетом, и још девет радника уз посредовање НСЗ.

Р. М.

Вулин у обиласку новосадског предузећа „Гепард“

инвалдитетом, од разних финансијских олакшица, до набавке машина или уређења пословног простора – рекао је Вулин.

Директор Националне службе за запошљавање Зоран Мартиновић рекао је да је циљ Националне службе за запошљавање да успостави добар однос са

ни у сарадњи са производним сектором.

Када је реч о запошљавању особа са инвалидитетом, Мартиновић је изјавио да је прошле године 6.600 особа са инвалидитетом користило различите врсте финансијске подршке, и да их је око 4.000 запослено.

ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА ЗДРАВСТВЕНИХ РАДНИКА У УЖИЦУ

Окупили донаторе и обновили амбуланту

У Општој болници у Ужицу отворена је модерна уролошка амбуланта, која је обновљена после 44 године рада. Медицински радници Уролошког одељења нису чекали на средства из буџета Републике Србије, већ су сами, предвођени начелником одељења др Бранком Б. Јевтовићем, а у сарадњи са управом Здравственог центра Ужице, окупили бројне донаторе и обезбедили 2,5 милиона динара, што је око 90 одсто укупне вредности радова.

Хуманитарна акција ужичких здравствених радника наишла је на одобравање и велики одзив дародаваца не само из Ужица, већ и из Севојна, Пожеге, Жељевице, Ариља, Бајине Баште, Прибоја, Пријепоља, Београда, па чак

и из Москве. Подухват медикарара на обезбеђењу средстава за комплетно реновирање и опремање новог простора у оквиру интернистичког блока скренуо је на себе и пажњу јавности и поздрављен је од свих.

Док у здравству влада правило да се за све значајније обнове здравствених објеката чека на државна средства, ужички медицински радници одлучили су да личним чинном уреде радни простор. Били су свесни вишегодишњих проблема због неусловне уролошке амбуланте која се налазила у подрумском простору, а кроз коју је свакодневно пролазио велики број пацијената.

– Идеја је наишла на леп одговор донатора који су желели да помогну нашу акцију

кроз материјал и рад и зато им захваљујемо. Драго ми је што смо успели и дочекали да у савременој амбуланти имамо приступне услове за рад са пацијентима, од којих је већина старије животне доби – рекао је на отварању нове ординације др Бранко Б. Јевтовић.

Према речима директорке ужичке Опште болнице др Јелене Раковић Радивојевић, отворена је нова неопходна амбуланта коју су заслужили и пацијенти и 34 запослена у Уролошком одељењу. Амбуланта ће омогућити хуманије услове за боравак и преглед пацијената, и боље услове за рад медицинског особља.

М. Павловић

За боље услове становања

Представници општина Ковин и Оџаци потписали су почетком фебруара уговоре о пријему бесповратних средстава за суфинансирање спровођења локалних акционих планова за унапређење положаја Рома у области становања. Уговори су потписани у Новом Саду са Славицом Денић, помоћницом покрајинског секретара за привреду, запошљавање и равноправност полова, за област унапређења положаја Рома, и Душком Јовановићем, директором Канцеларије за инклузију Рома АП Војводине.

За ту намену су ове две општине, а уз њих и општина Инђија којој су, такође, додељена неповратна средства, добиле укупно три милиона динара. Да би реализовале акционе планове за унапређење положаја Рома у области становања у својим срединама ове три општине ће учествовати са још толико сопствених финансијских средстава. Општина Инђија је по овом конкурсу добила 1,4 милиона динара, општини Оџаци је припало милион динара, док је општина Ковин добила 600.000 динара, што значи да ће, уз средства

из општинских буџета, укупно око шест милиона динара бити употребљено за побољшање услова становања у ромским насељима у општинама Инђија, Оџаци и Ковин.

Душко Јовановић је овом приликом истакао да је побољшање положаја Рома у друштву један од услова за улазак Републике Србије у Европску унију, и да ће и ЕУ из-

двојити део новца за реализацију пројеката усмерених ка том циљу.

Осим локалних самоуправа, у овом случају значајно је било учешће и ромског невладиног сектора који се спровођењем сопствених пројеката труди да знатно унапреди положај припадника ромске заједнице у својим срединама. **М. М.**

ЈАБЛАНИЧКИ ОКРУГ

Немаштина гуши срце

Према подацима лесковачког Завода за јавно здравље, сваки трећи Лесковчанин данас озбиљно болује од болести срца и крвних судова. Најучесталија болест крвних судова и срца у овоме крају је превишок крвни притисак, па су лесковачке апотеке препуне рецепата ових болесника.

– Ишемијске болести срца и крвних судова мозга највише погађају радно активно становништво лесковачког краја у односу на друге смртоносне болести. Постоји више фактора ризика за то, али најчешћи ризик је увећана

немаштина као озбиљан окидач стреса – истиче примаријус др Вања Илић, начелник Центра за превенцију лесковачког Завода за јавно здравље.

У лесковачком Дому здравља

препуне су чекаонице, а посебно на интерном одељењу. У локалној самоуправи града кажу да су спремни да финансијски

помогну Дому здравља за запошљавање десетак млађих лекара са евиденције филијале Националне службе за запошљавање у Лесковцу.

Доктор Драган Стојановић,

признати интерниста из Грделице, нема времена за паузу.

– Сваког дана овде у Лесковцу са колегом прегледам најмање

200 болесника које нам шаљу из десетак градских амбуланти – каже доктор Стојановић.

Клинички симптоми су различити, а пацијенти, што због немаштине, што из других разлога,

не придржавају се прописане терапије. Процент смртности од кардиоваскуларних болести знатно је увећан у последњих неколико година у Лесковцу, нажалост и код пацијената млађе доби, каже доктор Стојановић, потврђујући резултате недавних истраживања спроведених на подручју општине Лесковац.

У Лесковцу данас на евиденцији филијале НСЗ има двадесетак хиљада незапослених, а корисника неких видова социјалне помоћи при овдашњем Центру за социјални рад око две и по хиљаде, па од „здравих стилова живота“ који би донекле превенирали ове болести нема ништа, кажу у лесковачком Заводу за јавно здравље.

Т. Стевановић

У рангу светских вина

Традиционалним сечењем колача, де-густацијом вина и проглашењем победника на такмичењу за најбоља бела, розе и црвена вина, трстенички винари и виноградарски обележили су своју славу, Светог Трифуна. Међу винама пристиглим за такмичење било је и оних која су по квалитету у рангу најпознатијих светских вина. Да би се ова вина нашла на иностраном тржишту, неопходна је системска подршка Министарства пољопривреде, као и помоћ других институција да своје производе брендирају уз ознаку географског порекла.

На такмичење за најбоља вина пристигла су чак 94 узорка вина (35 узорака розеа, 34 белог вина и 25 узорака црвеног вина). Победницима су уручене награде, а Зоран Мирковић из села Риљац освојио је чак три награде у све три категорије. Манифестацију „Дан винара и виноградарски – Свети Трифун“ уз пригодан културно-уметнички програм организовали су Туристичка организација Трстеник, Удружење винара и виноградарски „Свети Трифун“ и Народни универзитет општине Трстеник.

– И ове године смо уочи Светог Трифуна обележили празник винара и виноградарски, али разлога за славе немамо. Смањене субвенције за пољопривреду, неразумевање и изостанак подршке када је у питању

нелојална конкуренција и изостанак подршке за калемарску производњу проблеми су са којима се суочавамо и због којих смо се отвореним писмом обратили Министарству пољопривреде. Наши винари и виноградарски узгајају врхунска вина, калемарска производња трстеничког краја надалеко је чувена, али пласман наших производа представља велики проблем, посебно када се на тржишту налазе исти производи из

других земаља које за своје пољопривреднике издвајају значајне субвенције – рекао је Радисав Милановић, већник за пољопривреду у општини Трстеник.

Општина Трстеник повећањем пољопривредног буџета који ове године износи 58 милиона динара и посебним програмима за развој покушава да помогне својим пољопривредницима.

Драган Ивановић

АЛЕКСАНДРОВЧАНИ ОБЕЛЕЖИЛИ СЛАВУ

Мира Бањац почасна Жупљанка

На свечаној седници Скупштине општине Александровац поводом Светог Трифуна, општинске славе, прослављена глумица Мира Бањац постала је почасни грађанин Александровца. На стотине званица поздравило је ову одлуку александровачких челника огромним аплаузом. Овацијама је испраћен и дирљив говор познате уметнице у Дому културе „Милосав Буца Мирковић“ где је поручила својим новим суграђанима да ће о Александровцу увек говорити као о свом граду, јер се ова мала варош високо издигла по својој духовности и по свим категоријама једног озбиљног града.

Мира Бањац је постала први женски почасни члан у историји

Жупе, и то за огроман допринос култури овог краја. Посебно се ангажовала у обележавању Да-

на Буце Мирковића, недавно преминулог књижевника и ерудите са ових простора. Звање

почасне Жупљанке обавезује, према глумичиним речима, и да упуту поруке и жеље Александровчанима да буду радосни људи и да не буду острашћени.

– Треба да живимо међусобно као људи и да чувамо породицу као очи у глави, јер то је матица из које излази мед – истакла је славна глумица, додајући да примљену награду доживљава као друштвену, а не уметничку. – Морамо да чувамо наш језик, млади морају да га поврате, јер језик је духовна вредност нације.

Жупљани су већ традиционално прославили Светог Трифуна, заштитника виноградарски, орезавши прве чокоте винограда и прославили радове у винограду.

Јован Пејчић

Прво резивање чокота

У општини Неготин, централна прослава Светог Трифуна, славе виноградарара и винара, одржана је и ове године на Рајачким пивницама. У недељу, 14. фебруара, окупио се велики број гостију и учесника манифестације „Свети Трифун на Рајачким пивницама“ коју традиционално под покровитељством општине, приређују Месна заједница Рајац и Туристичка организација.

Поводом Светог Трифуна резивање првих чокота винове лозе у винограду, коме је претходило ломљење славског колача, обавио је епископ тимочки Иларион са свештенством црквене општине Неготин и братством манастира Буково. Честитајући свим винарима и вођарима празник, владика им је пожелео родну и успешну овогодишњу бербу, подсетивши да се на просторима Неготинске Крајине

вековима производило вино препознатљивог квалитета, које се извозило у европске престонице.

Окупљеним гостима и посетиоцима Рајачких пивница, посебно виноградарима и винарима, уз честитке за празник обратили су се и председник општине Неготин Јован Миловановић и Марија Лабовић, в.д. директора Туристичке организације Србије.

Јованка Станојевић

Грожђе и вино траже слугу

Посао виноградарара је тежак јер „грожђе и вино траже слугу“, кажу винари који се деценијама баве овом производњом. У крајинском виногорју верност виноградарству се мери вековима, а традицију су мештани преносили с колена на колена. Села уз Тимок, према граници са Бугарском, попут Рајца, Рогљева, Смедовца или Црноманице, позната су по тој традицији коју и данас, када је производња вина у питању, љубоморно чувају. Времена су се променила, али неки обичаји никада неће. Посебно они везани за 14. фебруар и име Светог Трифуна, заштитника винара и виноградарара, који је и ове сезоне посебно свечано обележен, у част почетка нове производне године. У општини Неготин под виноградима је око 800 хектара, а у четири општине Борског округа ова производња је заступљена на око 1.300 хектара.

ПЕНЗИОНЕРИ НОВОГ МИЛОШЕВА БИЛИ ГОСТИ КИКИЊАНА

Заједнички славили два свеца

Двадесет петоро пензионера из Новог Милошева (општина Нови Бечеј) прославило је 14. фебруара у Кикинди Светог Трифуна и Светог Валентина са својим вршњацима, члановима тамошњег Општинског удружења пензионера.

Хор, група певача, фолклор, вокални и инструментални солисти кикиндског Културно-уметничког друштва „Сунчана јесен“ приредили су прикладан програм под називом „У име љубави и вина“. Музички део употпунили су својим ауторским прилозима чланови литерарно-драмске секције Боса Радин и Драго Пекија. О светом Трифуну беседила је Зорица Васиљевић а размишљања о љубави после 55. године, која је написала Мари Рице, казивала је Јела Величков.

Свих 140 учесника овог дружења носили су на реверима по два срца спојена цветом. Био је то поклон креативне радионице у саставу КУД „Сунчана јесен“.

Пензионери Новог Милошева позвали су

Кикинђане да их ускоро посете, а они ће им том приликом, између осталог, обезбедити и разгледање два музеја у свом месту. У међувремену, женска певачка група пензионерки из Новог Милошева гостоваће у кикиндском

Дому пензионера, где ће представити свој репертоар. После тог наступа уследиће одмах учешће на игранци, на чувеној забавној вечери која се одржава недељом увече, и то 48 пута годишње.

С. 3.

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР КЊАЖЕВАЦ

Дом који продужава живот

У књажевачком дому за збрињавање старих, основаном још давне 1935. године, све је више корисника којима је због старости или болести неопходна помоћ и нега. Цене смештаја крећу се од 25.000 до 35.000 динара месечно, а у дому тренутно борави 210 старих особа из 30 општина Србије. Највише их је из Борског и Зајечарског округа.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин посетио је недавно Књажевац и лично се уверио како је Геронтолошки центар утрошио више о шест милиона динара, које је Министарство у 2015. определило за адаптацију ове установе. Дом је комплетно окречен, замењен је инвентар у собама, набављена медицинска опрема, кухиња је реновирана, каже директор дома Саша Игњатовић. Набављен

је агрегат велике снаге и адаптирана купатила. Председник општине Милан Ђокић сматра да Геронтолошки центар у Књажевцу, установа са дугом традицијом, може да служи као при-

мер институцијама ове врсте у Србији.

Корисници услуга Геронтолошког центра у Књажевцу задовољни су смештајем, третманом и храном, што им омогућава да

одрже смисао живота, а и да продуже животни век.

У Књажевцу од 2010. године ради и приватни дом за смештај старих у „Вили Катарина“.

Д. Ђорђевић

ИЗАБРАНО НОВО РУКОВОДСТВО ОПШТИНСКОГ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА РУМА

Удружење на добром гласу

Општинско удружење пензионера Рума одржало је 17. фебруара редовну Изборну скупштину на којој су чланови Скупштине изабрали ново руководство и највише органе Удружења. Тако је Петар Бабић, који је и досад руководио радом ОУП-а Рума, поново изабран за председника Удружења.

Приликом подношења извештаја о раду ОУП Рума за прошлу годину, Петар Бабић је навео да су пословали успешно, а да је значајним делом то и плод вишегодишње добре сарадње са органима локалне самоуправе Руме.

– Успели смо да платимо на време све дажбине према држави и добављачима, имамо велику финансијску помоћ локалне самоуправе. Удружење је на добром гласу у Руми, лане смо успешно волонтирали на спровођењу јавних

Стојан Марковић (потпредседник УОП Рума), Јованка Кокир и Петар Бабић

општине Рума на рехабилитацију у бање Србије о трошку РФ ПИО.

Марија Стојчевић, заменица председника општине Рума, у свом обраћању присутним пензионерима нагласила је да локална самоуправа Руме подржава активности и рад ОУП Рума и најавила наставак такве сарадње.

М. Мектеровић

СВРЉИГ

Усвојени задаци Актива жена

Актив жена Удружења пензионера општине Сврљиг усвојио је програм активности за ову годину. Све планирано се заснива на очувању традиције кроз израду одевних предмета и учешће на манифестацијама широм Србије. Посебно место заузима рад са унукама чланица Актива и њиховим другарицама које треба да наставе традицију учећи занат од својих бака. Изложбе домаће радиности Актив жена ће приредити поводом Дана жена, ускршњих поразника и 1. октобра, Дана старих.

Актив жена сваког месеца обележава рођендане чланица у лепом, слављеничком расположењу, каже Севдија Ивковић, председница Актива жена сврљишког удружења. Жене воле да путују, организују излете и учествују у многим другим акцијама које води Удружење пензионера општине Сврљиг. **С. Ћ.**

Дружење и креативно изражавање

Чланице ликовне секције и креативне радионице Удружења пензионера Новог Сада редовно се састају у Дневном центру Удружења, где се друже и размењују знање и искуство.

Како каже Олга Ковач, водитељ активности везаних за културу у Удружењу, циљ ових дружења јесте лепо и квалитетно проведено време, изражавање уметничких склоности и допринос раду Удружења. Креативну радионицу под слоганом „Да се не заборави“ води Душанка Вуцеља.

– Наше жене израђују украсне магнете, украсне предмете техником декупажа, штрикане и везене радове, као и ручно рађене украсне и употребне предмете од природних материјала, чиме одржавамо традицију ручних радова наших мама и бака – истакла је Вуцеља.

Чланице ликовне секције од материјала најчешће користе папир, керамику и цреп, а

од ликовних техника цртеж и акварел.

Већина ових ведрих пензионерки су чланице обе секције па је видљива сарадња, помоћ

и подршка у раду, где се преноси знање и искуство потребно за израду лепих украсних и употребних предмета који испуњавају простор Дневног центра.

Тренутно ове вредне жене своје радове припремају за продајну изложбу у Удружењу поводом обележавања 8. марта.

Драган Кораћ

У ТОПЛИЧКОМ КРАЈУ

Све више беба

За све старију Топлицу – има наде. Прошле године у прокупачком породилишту, које покрива четири општине овог краја Србије, рођене су 684 бебе – двадесетак више у односу на претходну годину која је такође била „берићетна“. Ако се томе дода да су се неке жене породиле у другим срединама, онда се долази до броја од око 700 новорођене деце, што је за Топлицу вредно пажње.

Да би се последице наталитета локалне самоуправе почеле су да пружају одређену, додуше скромну, помоћ, која ипак доста значи.

Првој овогодишњој топличкој беби општина Прокупље

уручила је једнократну новчану помоћ од 60.000 динара, а за сваку бебу породице добијају по 15.000 динара, и то већ неколико година уназад.

Најдаље се отишло у Куршумлији. Незапосленим мајкама за прво дете додељује се 20.000 динара месечно, годину дана, а за треће у породици још десет хиљада динара, годину и по дана. За породице које су у радном односу следи једнократна помоћ од 40.000 динара.

Председник СО Куршумлија Горан Бојовић каже да су овим потезом, по свему судећи, допринели смањењу беле куге: 2010. године у општини је ро-

ђено 104, а прошле године 150 беба.

У стимулисању рађања деце не заостају ни две преостале општине, Блаце и Житорађа: од 1. јануара ове године општина Блаце за прво дете додељује 30.000, а Житорађа десет хиљада динара мање.

Све ове мере имају за циљ да се у Топлици повећа број живих. Локалне самоуправе ће, међутим, морати да учине и додатне напоре да се не стане на овом и да би се опстало и остало, а и од државе се очекује да помогне.

Ж. Димкић

МУШКО-ЖЕНСКИ ПЛАТНИ ЈАЗ НА СТУБУ СРАМА

Зараде без тајни

У Британији ступа на снагу пропис који обавезује велике компаније да почев од 2018. објављују податке о свим примањима запослених, укључујући и бонусе

Отако су иностране фирме дошле у овај део света, навикамо се и на многобројне нове изразе из корпорацијског вокабулара, попут „људских ресурса“ од којих све и почиње (некадашња кадровска служба што данас звучи тако старомодно), „аутсорсовања“ (препуштање

радама запослених, представљају погодан терен за давање привилегија одређеном броју одабраних, а самим тим и дискриминисање једних у односу на друге.

Није ово ипак прича о нама. Можда ће бити једног дана, ако се и овде донесу прописи какви су узбуркали пословне и политичке кругове у Великој Британији, јер проблем је општи, па и наш, а тиче се неравноправности жена у погледу зарада и њиховог сталног заостајања за мушкарцима, због чега су Британци решили да тај проблем изложе оку јавности и обавезали компаније на редовно објављивање података о свим примањима, укључујући и бонусе.

одређених послова трећој страни, за мање новца) или „тим билдинга“ (колективне активности, у оно време синдикални излети и слично).

Набрајање може да иде унедоглед, али ако се новац и зарада помињу, поготово у менаџерским круговима, неизбежна реч је бонус – додатак, награда или проценат од обављеног посла.

Суме са непознатим бројем нула по правилу су највреднији део аранжмана прилично нечијег запошљавања. И најтајанственији. О износу може само да се нагађа, јер је то ствар договора у четири ока и дискреционо право послодавца.

Ово се односи на менаџерску елиту, али разне врсте бонуса као допунских примања уобичајене су и на нижим нивоима компанијске хијерархије. И пошто се налазе ван токова регуларног увида у податке о за-

радама запослених, представљају погодан терен за давање привилегија одређеном броју одабраних, а самим тим и дискриминисање једних у односу на друге.

Тачније, тај процеп иде тако споро да ће, настави ли постојећим темпом, за изједначење са мушкарцима женама бити потребно 118 година и могло би се очекивати наредног столећа, 2133.

Иначе, на годишњој листи Светског економског форума о општој равноправности полова, Србија је 45. од 145 земаља, Исланд први, Јемен последњи, Словенија девета и једина из региона међу првих десет, а Хрват-

ска апострофирана због драстичног пада са 43. места 2005. на 59. позицију 2015. године.

Неравноправност у примањима је, међутим, специфична зато што постоје механизми да се она прикрије путем различитих врста награђивања. Управо бонуси омогућавају простор за стварање најширег јаза. Према неким наводима, менаџери у лондонском Ситију на овај начин стичу двоstrуко већу добит од својих колегица. Стављањем бонуса на јавну листу исплата, тако нешто неће више бити изводљиво.

Кад се то има у виду, не изненађује што је пројекат „транспарентности финансија“, утемељен у давнашњем закону о једнакости зарада (за једнак посао), наишао на отпор у редовима крупног бизниса и делова владајућих конзервативаца. Успели су, ипак, да посао максимално одложе, што је разгневило лабуристичке посланике и синдикате.

Жене ће, како је подсетио „Гардијан“, морати да чекају још две године да установе да ли су мање плаћене, јер обавеза званично тече почев од 2018. У међувремену је било понуђено добровољно обелодањивање, али на уступак јавности пристало је само пет компанија.

Када пропис буде ступио на снагу, податке ће морати да открије око 8.000 фирми, са укупно 10 милиона радника, с обзиром на то да су законом обухваћене само велике фирме, са више од 250 запослених.

До тада, ако желе да избегну стављање на стуб срама, у компанијама могу да исправе постојеће разлике и примања својих запослених у наредне две године доведу у склад, према релевантним критеријумима у вези са врстом посла, стручношћу, положајем.

У редовима менаџера посебно су ојађени чињеницом да ће подаци не само да буду објављени, већ ће на основу њих бити изведено рангирање, што може да буде компромитујуће. Али сврха и јесте да се систематским прозивањем и указивањем оконча дискриминаторска пракса.

Друга је ствар да на ситуацију утиче и објективна неповољна околност, да су жене чешће ангажоване у професијама у којима су зараде ниже, другачије се напредује, а ни бонуси нису уобичајени.

Затим, трудноћа, кућа, деца, све су то такође разлози спорих каријера, самим тим и заостајања у платама. Али управо зато је важан напор да се све чињенице ставе у реалан однос и тврди где су разлике одраз стварног стања, а где су жене и кад знају, умеју и вреде више, вредноване мање само зато што су жене. А то се дешава, и те како.

Д. Драгић

Нови поглед на старост

Занимљиви примери алтернативног приступа нези оронулих у САД и Холандији

„Млади не знају шта је старост, а стари заборављају шта је била младост”, гласи ирска пословица која своје варијанте има у свим нацијама, па и у нашој („Не зна младост шта је старост”). Са друге стране, Јован Дучић нас је у „Благу цара Радована” подсетио да „добро знамо у старим данима шта је било блаженство младости”.

Сва друштва су одвајкада опседнута младошћу, али се у овом веку, са свугде приметним продужењем животног века, све већа пажња посвећује и „трећем добу”. При том је очигледно да свет није припремљен за „инвазију седокосих”, ни економски ни социјално.

Један од пратећих феномена у овом погледу јесте и развој индустрије неге старих: установа за њихово збрињавање и негу. Наравно, у развијеним економијама стандард тих установа је знатно виши од прилика у нашим домовима. Разлика је такође и у имену: тамо су то центри за „живот уз негу” („assisted living”) што, за разлику од нашег, нимало увијеног назива, станарима даје знатно више достојанства.

Али без обзира на име и на стандард, нико се не радује животу у установи за остареле, јер су оне по правилу уређене као болнице којима није циљ да пацијенте излече, већ да се носе са „болешћу” која се погоршава са сваком протеклим даном.

Не мора да буде тако, тврди – и практично доказује – амерички професор Вилијем Томас, који геријатрију предаје на Универзитету Мериленда у Балтимору. Др Томас је признат и као међународни експерт за феномен старења, аутор је неколико књига о овој теми, али се о њему највише говори и пише због сасвим оригиналног приступа институционалној нези старих.

Он је наиме аутор концепта „Алтернатива Еден” (Еден је библијски рајски врт у коме су живели Адам и Ева), који је прекренуо приступ организацији живота у домовима за старе, тиме што је редефинисао сам појам старости, перцепцију да су стари људи беспомоћни и само терет себи и другима.

Уместо тога, он старост третира само као још једну фазу живота која је нормална (и садржајна) као и све претходне. Полазећи од уверења да већина старачких болести нису у ствари медицинска стања, него само последица усамљености, пратеће досаде и депресије, окренуо се узроцима.

Један од првих експеримената који је донео изненађујуће позитивне резултате, био је да у један старачки дом уведе готово целу менаџерију паса, мачака и птица и унутрашњост оплемени мноштвом биљака. Резултат је био да су дотле летаргични станари дома одједном оживели: брига за животиње, птице и цвеће пружила им је сврху живљења и осећај припадања.

Следећи потез био је смањивање објекта дома за негу: уместо зграде са мноштвом дугачких ходника, великих трпезарија и просторија за заједнички боравак, уз помоћ архитеката пројектовао је такозвану зеле-

ну кућу: низ малих апартмана који су станарима повратили достојанство и приватност. Једна од последица била је и да су се многи одrekli инвалидских живота, јер је требало савладати много мањи простор.

Његова решења су привукла велику пажњу и примењена на много места, али оно што је његова главна амбиција – да темељно промене однос друштва према старима и старости као таквој – још није остварена. Он, међутим, не одустаје, сматрајући да је сврсисходније борити се за тешку промену предрасуда него не предузимати ништа. Верује такође да је мисија његове генерације (рођен је 1959), која је својевремено редефинисала шта значи бити млад, да промени став према процесу старења – јер ће свако, ако га у томе не спречи нека несрећа, остарити.

Пошто „старост свакоме украде младост”, професор Томас сматра да је његова мисија да „нормализује” цео животни век, уместо садашње поделе на младост, одрасло доба и старост, при чему се свака од ових фаза сматра посебном. Разуме се, са највише предрасуда према старости, која, по његовом мишљењу, никако не би смела да буде нечији лични терет и оптерећење за цело друштво.

Слични његовом концепту „зелених кућа” и „алтернативе Еден” су и експерименти у домовима за старе у Холандији. У једном је тако студентима понуђено бесплатно становање у замену за 30 сати месечног дружења са старим житељима дома: да заједно гледају спортске преносе на телевизији, славе рођендане и уопште да буду с њима. Резултат је такође био да је општа атмосфера у дому – оживела.

У другим старачким домовима у Холандији експериментују и са комбинацијом дечјег обданишта у истој згради. Почетни резултати су обећавајући – дечја граја разгаљује стара срца.

Постоји и посебан програм једнодневне посете старих, поготово оних са деменцијом, фармама, после којих се у свој редовни амбијент враћају прилично освежени.

Сви ови експерименти омогућавају нови поглед на старост и домове за старе, који остају неопходни – и биће то све више – и нова сазнања о томе како да живот у њима не буде прекид сваког контакта са ближњима и околином, што су главни фактори погоршања здравља остарелих и скраћивања њиховог животног века.

М. Бекин

ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА СМЕДЕРЕВСКЕ ПАЛАНКЕ

Успешна година

У Општинској организацији пензионера Смедеревске Паланке све предвиђене активности одвијају се како је и планирано. Резултате рада у 2015. години резимирао је Слободан Б. Пантић, председник паланачких пензионера.

– Наша организација има 3.200 чланова, а њих 2.026 платило је чланарину за прошлу годину. За њих, али и за остале пензионере набавили смо и испоручили 1.850 тона угља и 760 кубних метара дрва, као и велики број пакета са животним намирницама и медом. Организовали смо једнодневне излете до Јагодине, Фрушке горе, Деспотовца, Тополе, Крагујевца, Качарева – каже Пантић.

Болесним и социјално угроженим пензионерима подељено је 100 пакета са основним намирницама, док им је овдашњи Црвени крст доделио помоћ у храни и хигијенским

пакетима. У сарадњи са Клубом здравља Смедеревске Паланке и др Олгом Андрејевић, за пензионере је прошле године одржано низ предавања из здравствене заштите. Активности овог клуба обилазили су болесне и непокретне пензионере и пружали им здравствену заштиту. Пензионерима су помагале и медицинске сестре патронажне службе Дома здравља Смедеревске Паланке, које су им редовно мериле притисак и шећер у крви, а све је то настављено и у овој години.

– Посебно бих похвалио фолклорну секцију пензионерског КУД „Доња Јасеница“, која је имала више наступа у Лесковцу у домовима за старе, а били смо и успешни домаћини манифестације „Ја имам таленат“ – истиче председник паланачких пензионера.

Пантић је нагласио да су пензионери – чланови спортске секције били најбољи

Слободан Б. Пантић

на регионалној Олимпијади трећег доба у Великој Плани. Успешни су били и шахисти који су, поред организовања турнира, освојили и неколико пехара.

Сл. Костантиновић

ЉУБОВИЈА

Српско срце Јоханово

Мук, неверица и покоја суза. Такав је био завршетак представљања књиге „Српско срце Јоханово“ које је 3. фебруара организовала Библиотека „Милован Глишић“ у Љубовији. Дирљива прича о богатом Немцу који преко трговаца органима добија трансплантацију срца Србина са Косова, упечатљиво осликава трагедију српског народа на Косову и Метохији.

Веселин Џелетовић

– На Косову и Метохији је све наше: и колевка, и коначиште и судилиште. Косово ће вечно бити српско, јер је на Косову наше све – рекао је на промоцији аутор романа Веселин Џелетовић.

О књизи коју је објавило Удружење писаца „Поета“ из Београда говорио је и Слободан Росић који је истакао да је књига објављена и на руском, енглеском, француском и македонском језику. Поему „Српско срце Јоханово“, на основу које је настао роман, читала је књижевница Љиљана Јовановић.

М. Малишић

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР „СРЕМ“ У РУМИ СЕ ПОНОВИО

Веш машине и кревети

У првој половини фебруара у Геронтолошком центру „Срем“ пуштене су у рад две индустријске машине за прање веша, које је Румљанима поклонило Министарство за рад, запошљавање, борацка и социјална питања. Томе су претходиле преправке простора у вешерају, тако да се сада машине свакодневно користе. Њихов капацитет је 14,5 килограма веша, који оперу за 45 минута. Вредност две индустријске машине за прање веша је 1.300.000 динара.

У ГЦ „Срем“ крајем прошлог месеца стигли су и савремени болнички кре-

вети, намењени непокретним и тешко оболелим корисницима. Циљ куповине био је повећање удобности корисника зависне категорије, али и да се олакша рад запослених у пружању свакодневне неге. Нови кревети су опремљени трапезом и електромоторима за промену положаја пацијента у кревету, а имају и странице које се могу подешавати.

Куповину 33 кревета омогућило је, такође, ресорно Министарство, које је за ову набавку у румској установи издвојило близу 3.600.000 динара.

Г. В.

Други Сретењски турнир

Поводом Дана државности Републике Србије, Удружење – Асоцијација спорта, здравља и културе Дорђолијада организовало је Други Сретењски међугенерациски шаховски турнир.

Турнир је одржан 14. фебруара у сарадњи са Националним спортским савезом слепих и слабовидих Републике Србије, Градским савезом слепих и слабовидих и Београдским шаховским клубом слепих „Напредак“.

На свечаном отварању учеснике, госте и бројне љубитеље шаха поздравио је Душан Максимовић, председник Удружења – Асоцијације спорта, здравља и културе Дорђолијада, а затим су скуп уз речи похвале организаторима поздравили Василије Белобрковић, председник Градске организације пензионера Београда, Драган Милин, професор Богословског факултета и председник Шаховског клуба Богословије, и Мирко Димитријевић, председник Београдског шаховског клуба слепих „Напредак“. Сретењски шаховски турнир Дорђолијаде отворио је пригодним говором Петар Врањковић, председник Управног одбора Националног спортског савеза слепих и слабовидих Србије.

На турниру се надметало 200 шахиста у седам кола, 15 минута по партији. Прво место и златну медаљу Дорђолијаде освојио је Павле Димић, члан Београдског ШК слепих „Напредак“, иначе двоструки светски првак у шаху. Сребрну медаљу освојио је Милорад Вулин, члан истог клуба, док је бронзана медаља

Дорђолијаде припала Аранђелу Амповском, члану Клуба пензионера Стари град Београд.

Учествовали су ШК Богословије, ученици ОШ „Скадарлија“, ОШ „Јанко Веселиновић“ и чланови бројних клубова и удружења пензионера, затим Организација глувих Београда, Спортски савез особа са инвалидитетом Београда, Београдски шаховски клуб слепих „Напредак“, Центар за унапређење друштва

и Удружење – Асоцијација спорта, здравља и културе Дорђолијада.

За учешће и допринос планирању и организацији Сретењског шаховског турнира, који треба да постане традиционалан, Организациони одбор турнира доделио је почасну златну медаљу Дорђолијаде Петру Врањковићу и Мирку Димитријевићу.

Д. Максимовић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА БАЈИНА БАШТА

Циљ – повећати чланство

На Изборној скупштини Удружења пензионера општине Бајина Башта за председника у наредном четворогодишњем периоду изабран је Недељко Ракић, а дужност потпредседника обављаће Спасоје Илић. Скупштина је изабрала и нови Извршни и Надзорни одбор и усвојила Статут Удружења пензионера општине Бајина Башта, Пословник о раду, као и Извештај о раду Удружења за последње две године. У том периоду Удружење је успело да санира заостали дуг, за најсиромашније чланове обезбедило је огрев, помогло је пензионерима који су имали оштећења на објектима у мајским поплавама 2014. године.

На Олимпијади трећег доба представници овог удружења заузели су осмо место у конкуренцији 120 учесника.

Планом Удружења за ову годину предвиђено је да се оснују месне организације пензионера у Бесеровини, Рачи, Лугу, Дубу, Костојевићима, Рогачици, Бачевцима, Бајиној Башти, затим у Перућцу за то место, Растиште и Јагоштицу, у Пилици са Солотушом и Злодолу са Заглавком. Наглашена је потреба да се повећа број чланова Удружења јер сада их има мање од 200, што је мали проценат у односу на скоро шест хиљада пензионера у бајинобаштанској општини.

М. М.

БОР

Инвалиди рада своје граду

Поводом Дана државности у Бору је одржана академија у свечаној сали Дома културе. Академији су присуствовали бројни званичници и потомци ратника. Свечаност су својим играма увеличали чланови КУД инвалида рада Бор и певачка група „Мали Ђердан“.

С. Р.

ГЦ „СРЕМ РУМА

Прослављена 22 рођендана

У Геронтолошком центру „Срем“ прослављени су у једном дану рођендани 22 корисника који су рођени у фебруару.

Славље су обележили музика, поклони, торте и цвеће. Уз музичку пратњу Предрага Илића, први пут у ГЦ „Срем“ певали су Јасна Ђокић и Саша Илић. Било је весело, па су се поред слављеника у колу ухватили и остали корисници, запослени радници и гости.

Најстарији међу слављеницима у Руми био је осамдесетосмогодишњи Здравко Божић.

– Било је весело, ја сам Сремац и волим музику. Дошао сам овде пре осам година и лепо ми је. Имам ћерку и два сина. Они и мојих четворо унучади редовно ме обилазе. Мало су ми ослабили вид и слух, али сам и поред тога задовољан – каже чика Здравко.

Симпатична Босанка Милица Шатара прославила је 82. рођендан, а у ГЦ „Срем“ броји петнаесту годину. И она је, како је истакла, задовољна слављем, али и цимерком са којом дели собу.

Честитке за рођендан примали су тога дана и Вера Куштрић, Драгутин Солдо, Нада Дивјак, Милица Ћирић и други.

Слављеници су добили поклоне који су настали током радне терапије, а куварице су направиле торте, па су се сви лепо засладели.

Концерту су присуствовали и чланови породица појединих корисника.

Г. В.

ЗЕМУН

Бивши питомци обележили дан школе

У Дому ваздухопловства у Земуну бивши питомци, ученици Ваздухопловно-техничке подофицирске школе из Рајловца и Краљева, прославили су дан школе, трећи фебруар.

Школа је формирана давне 1947. године у Новом Саду, и то као курс за авиомеханичаре, а с временом је мењала имена и места рада, али је стално ишла узлазном путањом. Кроз клупе ове школе прошло је више од 15.000 питомаца, ученика разних специјалности – авиомеханичара, електричара, оружара, финомеханичара, фотографа, радариста... Сви они су после имали веома успешне каријере широм бивше СФРЈ.

Сусрету се одазвало много генерација, обновљена су нека давно прекинута пријатељства, сећања на младост и тренутке из војничке каријере, уз жељу да се догодине поново сретну.

М. Р.

АЛЕКСАНДРОВАЦ ЖУПСКИ

Путовања за лепши живот

Пензионери Жупе обишли су у протеклом периоду више од тридесет градова, од Димитровграда до Суботице, од Свилајнца и Деспотовца до Ужица и Златибора...

На тим путовањима упознавали су нашу земљу, разгледали разне културно-историјске споменике, дружили се, стварали пријатељства за незаборав, за нове животне садржаје и за лепшу старост.

Ј. П.

СРЕМЧИЦА

Најстарија и најуреднија

Душанка Јазих (81), једна је од најстаријих чланова месне организације старосних пензионера Сремчице. Живи са ћеркама и 12 унука и праунука. Иако по стажу најстарији члан МО старосних пензионера Сремчице, Душанка се стара да све буде беспрекорно чисто у простору где се окупљају пензионери Сремчице.

– Није ми тешко да радим, тако сам од младости навикла. Најсрећнија сам када се заиграм са унуцима и прауницима, они су ми највеће задовољство. Са пензионерима путујем и не могу да се пожалим – каже баба Душанка Јазих.

Ову скромну жену воле и цене сви чланови ове месне организације, укључујући и председника Милана Поповића.

З. М.

СВРЉИГ

Сретењски турнир

Поводом Дана државности, на Сретење, одржан је турнир у шаху у организацији шаховске секције Удружења пензионера општине Сврљиг. Учествовало је 16 такмичара ШК „Ветеран“, такмичари су договором бирали противнике, сви су победили и после шаховске партије наставили дружење.

Истог дана одржана је редовна и изборна скупштина клуба на којој су усвојени извештај о раду Управног одбора и заступника, финансијски план клуба за прошлу годину, програм рада за 2016. и предлог за промену статуса клуба. Скупштина је за председника изабрала Топлицу Ђорђевића, а за потпредседника Миленка Петровића. Изабран је и Управни одбор клуба. Иначе, шаховски клуб „Ветеран“ Удружење пензионера формирало је 2012. године и тренутно се такмичи у Српској лиги – југ. **С. Ћ.**

ВРШАЦ

Активна старост

Општинско удружење пензионера Вршац има око 8.000 чланова, а активно је њих 4.800. Ово удружење има свој клуб – дом у коме се редовно окупљају најстарији Вршчани. Дом је лепо уређен, опремљен је свим пратећим садржајима и има довољно просторија за разне активности (берберске услуге, медицинске – мерење притиска и шећера у крви, бројне секције КУД-а, шаховска секција, актив жена...). Клуб има бифе, а једном месечно одржавају се и другарске вечери. Посебно су активни чланови КУД-а који наступају широм Србије. За чланове удружења редовно се организују путовања и излети.

Удружење набавља намирнице и огрев за своје чланове по повољним условима, а нарочито брине о старим, болесним и угроженим пензионерима којима се редовно уручује помоћ, онолико колико могућности дозвољавају. За све те активности задужен је Извршни одбор који броји 17 чланова. **С. Ћ.**

ЛОЗНИЦА

Десет година успешног рада УПУПОЛ-а

На десетој радној седници Скупштине удружења пензионера унутрашњих послова Лозница (УПУПОЛ) одржаној 19. фебруара усвојени су Извештај о раду управног одбора за 2016. годину, План рада управног одбора за 2016, извештај о финансијском пословању за 2015. и Финансијски план Удружења за 2016. годину, каже секретар удружења Зоран Симанић.

Будући да је ово јубиларна, десета година постојања УПУПОЛ-а, одлучено је да се то 14. јуна, на дан удружења, свечано обележи. **З. С.**

БЕОГРАД

Спортске игре на Бежанијској коси

У ресторану дома „Бежанијска коса“ 19. фебруара одржане су спортске игре. Такмичили су се ратни војни инвалиди, корисници и запослени у дому „Бежанијска коса“, и то у пикаду, стоном тенису, билијару и шаху. Најбољима су додељене награде. **Т. Б.**

ТАКМИЧЕЊЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ У МАЛМЕУ

Једанаест медалја за нишке пливаче

На јубиларним 40. играма за особе са инвалидитетом у Малмеу нишки пливачи су забележили незапамћен резултат. Освојили су једанаест медалја: шест златних, четири сребрне и једну бронзану и показали да могу да буду успешни у оштрој конкуренцији осамнаест држава, учесница такмичења

Немања Тадић, Немања Пановић, Стеван Накић и Никола Љубисављевић, пливачи Спортско-рекреативног удружења особа са инвалидитетом „Наис“ из Ниша, представили су Србију и свој град на најбољи могући начин и на пливачком такмичењу показали како се бори за боје своје земље. Српски пливач број један Немања Тадић освојио је три златне медалје у појединачним такмичењима на 50, 100 и 400 метара слободним стилем, док је екипно, у штафети освојена бронзана медалја.

– Задовољан сам јер сам пливао личне рекорде, међутим места опуштању нема јер

за месец дана имам такмичење у Грчкој где се „јури“ норма за Параолимпијске игре у Рију. То је мој сан и трудићу се да га досањам – каже Немања.

По резултатима не заостају ни остали такмичари из нишке екипе. Немања Пановић је освојио два злата, једно сребро и једну бронзу а Стеван Накић једно злато и три сребра.

Најмлађи члан нишке екипе у Малмеу је гимназијалац Никола Љубисављевић који је освојио две сребрне медалје. Ово је за њега било прво велико такмичење.

Према речима тренера екипе Марије Дамњановић, конкуренција никада није била јача, што због престижног јубилеја, што због чињенице да је пливачко такмичење први пут у историји, уврштено у календар Међународног параолимпијског комитета

За шампионе су Нишлије приредиле дочек на нишком аеродрому, а у Скупштини града тим поводом организована је пригодна свачаност. Градоначелник Ниша Зоран Перишић обећао је да ће ови млади људи увек имати подршку локалне самоуправе.

Љ. Глоговац

ПОМОЋ РЕПУБЛИКЕ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ У НЕГОТИНУ

Пројекат „Моја друга тета“

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије учествује са 973.796 динара у пројекту општине Неготин „Моја друга тета“, вредном 1.150.000 динара. Пројектне активности ће трајати осам месеци, током којих ће о 12 корисника, а реч је о деци и младима са сметњама у развоју, бринути четири сертифициране неговатељице.

Општини Неготин је, сходно уговору који је потписан са ресорним Министарством, одобрена реализација овог пројекта којим је предвиђено увођење услуге помоћи у кући за децу и младе са сметњама у развоју.

Пројекат „Моја друга тета“ општина Неготин спроводи у партнерству са Удружењем за помоћ особама са инвалидитетом „Дуга“, које окупља кори-

снике, децу и младе, узраста од седам до 34 године.

На предлог тог удружења, пред почетак реализације пројекта у Неготину је одржана тро-

дневна обука, тачније акредитовани тренинг за неговатељице које су биле пријављене за рад са децом са развојним потешкоћама. Са њима је радио трочлани тим стручњака Покрајинског завода за социјалну заштиту: Марко Кошутић, дипломирани дефектолог-олигофренолог, Кристина Мишчевић, дипломирани психолог, и Самира Ђуртић, виша медицинска сестра.

Пројектом „Моја друга тета“ за сада су обухваћени деца и млади, првенствено из самохраних, једнородитељских породица и породица у сталној социјалној потреби и оних које су желеле да прихвате ову врсту помоћи.

Ј. Станојевић

Повраћај доприноса

? Д. Дугић, Суботица: Пуних 15 година уплаћивала сам доприносе за ПИО као земљорадник. Мој муж је био занатлија и погинуо је на послу, те сам по основу њега остварила право на породичну пензију. Имам ли право на повраћај плаћених доприноса за ПИО док сам била у статусу осигураника земљорадника?

Одговор: Закон о пензијском и инвалидском осигурању не предвиђа могућност повраћаја уплаћених доприноса осим у случају када уплаћени допринос прелази износ највише годишње основице за календарску годину када осигураник има

право на повраћај више уплаћеног износа доприноса. Уколико имате уплаћене доприносе за најмање 15 година стажа осигурања, можете по том основу да стекнете право на личну старосну пензију када навршите прописане године живота.

Половина инвалидске пензије

? Ф. Лазић, Београд: Рођен сам 1959. године и примам инвалидску пензију 50 процената. Када стичем право на пуну пензију и колико процената ће она износити? Незапослен сам од 2003. године, а 1999. године проглашен сам инвалидом треће категорије. Имам 22 године стажа. Откако је наступила повреда на раду здравствено стање ми се није побољшало, о чему имам налаз Клиничког центра Србије.

Одговор: Кориснику права на привремену накнаду по основу II, односно III категорије инвалидности, који је ово право остварио до ступања на снагу Закона о ПИО у априлу 2003. године, а коме независно од његове воље, односно без његове кривице престане својство осигураника (технолошки вишак, стечај или гашење фирме и сл.), одређује се инвалидска пензија у висини од 50 одсто инвалидске пензије (по протоку времена за које му припада право на новчану накнаду

од Националне службе за запошљавање), тј. привремена накнада се преводи у тзв. делимичну инвалидску пензију у износу од 50 одсто инвалидске пензије.

Право на 50 одсто инвалидске пензије престаје даном испуњења услова за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију, а табеларни приказ са условима (године живота и стажа осигурања) можете погледати на сајту Фонда ПИО www.pio.rs.

Измирење доприноса обавезно

? Ј. Петровић, Ковин: Била сам осигурана у својству пољопривредног произвођача, затим сам била у радном односу, а после тога пријављена као члан породице мог мужа, власника занатске радње. По том основу користим и здравствено осигурање. Пореска управа ме и даље дужи доприносима по основу пољопривредног осигурања. Како да се ослободим ових доприноса?

Одговор: Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање утврђено је да обвезници доприноса (осигураник, послодавац или исплатилац прихода на чији терет се плаћа допринос) не могу да буду ослобођени обавезе обрачунавања и плаћања доприноса.

Обвезник уплате доприноса за осигуранике пољопривреднике су сами осигураници пољопривредници, којима Поре-

ска управа решењем, приликом утврђивања пореске обавезе, утврђује и доприносе за обавезно пензијско и инвалидско и за здравствено осигурање.

Дакле, уколико нисте измирили доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у периоду када сте били у осигурању по основу обављања пољопривредне делатности, Ваша је обавеза да регулишете неуплаћене доприносе.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Исплата по коначном решењу

? М. Павић, Нови Сад: У пензији сам већ неколико година, али су ми тек недавно признате и три године стажа које сам остварила радећи у Црној Гори и добила сам решење за пензију и за тај период. Имам ли право на рефундирање новца за период од када сам стекла право на пензију, па до данас?

Одговор: Коначно решење о пензији Фонд ПИО може да донесе тек када од послодавца добије целовите и коначне податке о плаћеним доприносима. Све док не постоје такви докази за сваки дан пензијског стажа корисника пензије, решење ће бити привремено, што значи да је неажурност послодавца основни узрок великог броја привремених решења пензионера.

Када се стекну услови за доношење коначног решења вр-

ши се обрачун исплаћених износа по привременом решењу. Висина пензије која се утврди коначним решењем може бити већа, али често буде и мања од обрачунате пензије по привременом решењу. У случају када је обрачун пензије по решењу о коначном износу пензије повољнији од привременог, Фонд обрачунава износ својих дуговања и при првој исплати пензије у целини намирује дуг према кориснику пензије.

Накнада за телесно оштећење

? Д. Пантић, Ковин: У старосну пензију сам отишао са 55 година 31. децембра 2008. године. Повреда на раду десила ми се крајем 2004. године у вечерњим часовима. Референт за заштиту на раду није хтео да ми изда повредну листу, па сам морао да тужим фирму у којој сам радио да бих доказао повреду и добио надокнаду штете. У пресуди је доказано да сам у праву, а у Клиничком центру Србије установљено ми је трајно оштећење на десном уху 100 процената и на левом 64. Да ли имам право на новчану накнаду за телесно оштећење или је рок истекао? Шта ми је од докумената неопходно?

Одговор: Право на новчану накнаду за телесно оштећење може се остварити за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу и ако телесно оштећење износи најмање 30 одсто.

Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење покреће се на захтев осигураника, односно корисника права. Захтев за признавање права на новчану накнаду за телесно оштећење (који се може добити у филијали Фонда или одштампати са сајта www.pio.rs) подноси се надлежној филијали Фонда. Уз захтев је потребно приложити оригиналну медицинску докумен-

тацију лекара специјалисте о постојању телесног оштећења, као и фотокопију личне карте, оверену фотокопију радне књижице (за осигураника), уверење о обављању самосталне делатности које је издао надлежни орган (за осигураника), фотокопију решења о праву на пензију или чек (за корисника пензије), затим пријаву о повреди на раду, уколико је телесно оштећење настало као последица повреде на раду.

Новчана накнада за телесно оштећење исплаћује се од дана настанка телесног оштећења, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је телесно оштећење постојало пре подношења захтева.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ОСОБИТО, ПОСЕБНО ДОБРО	РЕКА У СЛОВЕНИЈИ	РАСТ, УЗРАСТ	СЛОЈ КОРЕ ПЛУЋЊАКА	СРЕДЊО- ВЕКОВНИ ВИТЕЗОВИ	ЕНИГМАТСКЕ НОВИНЕ (СКР.)	ВЕШТИНА ПРАВЉЕЊА САПУНА
ХИТНО, БРЗО							
УВАЛА ИЗМЕЂУ ДВА БРДА							
ИЗВИЂАЧ, ИЗВИДНИК						СИМБОЛ ФОСФОРА	
ЛЕТОВА- ЛИШТЕ КОД ДУБРОВНИКА						ПИЋЕ	
СИМБОЛ РАДИЈУМА			ГРАД У АЛЖИРУ				
ОЗНАКА ЗА АЛТ		ОЗНАКА ЗА СЕВЕР КОПНО УЗ ВОДУ	КИРИЈА ЗА СТАН	ИНСТИТУТ ПЕДАГОШ. ИСТРАЖИВ. ЗЛАТО (ФР.)			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ИМЕ ВАЈАРА ЛОГА				ИНВЕСТ. ФОНД (СКР.)		
РЕДОМ РУШИТИ, СВАЉИВАТИ	СТАНОВНИК ОПАТИЈЕ				ДЕО ХЕКТАРА		
ПОЉСКА АКАДЕМИЈА НАУКА (СКР.)				ВОДЕНИ ЉУСКАР			
РЕЧНИ РИБАР				ОБНОВИТИ, ОЗДРАВИТИ			
ИМЕ КОЗАКА БУЉБЕ					ПРЕДЛОГ: ПРЕМА		
ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ ИЗАСЛА- НИЦИ			СЕЋИ У КОРЕНУ	ОЗНАКА ЗА ЦЕНТ	
РЕКА У СИБИРУ						РЕЛИГИЈА (СКР.)	
ВРСТА ВИШЊЕ							
ОЗНАКА ЈЕДИНИЦЕ ЗА РАДИОАК- ТИВНОСТ			СИМБОЛ ЗА АКТИНИЈУМ			КОНДЕНЗО- ВАНА ВОДЕНА ПАРА	СТАРИ СЛОВЕНИ
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МЕСАРСКА СЕКИРА		МЕРА ЗА ПАПИР				
БОЈА ПЕВАЧКОГ ГЛАСА	ОДБРАМБ. ИГРАЧ						
УЖИЧАНИН				ОСТРВО НА ЈАДРАНУ			
ПЛЕТЕНИЦА				ПРВО СЛОВО		ИНИЦИЈАЛИ ПИСЦА ИСАКОВИЋА	

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							

У овој укрштеници сами уписујете црна поља.

ВОДОРАВНО: 1. Врста кратке пушке, 2. Упозорење, 3. Борац са биковима, 4. Вештачка вилица, 5. Морски гребен – Електрометална индустрија (скр.), 6. Ранији италијански режисер, Лучано – Лична заменица, 7. Састанак на високом нивоу – Ознака за волт, 8. Други, остали – Слово грчке азбуке, 9. Ознака за југ – Хемијски елемент, 10. Старогрчки херој, 11. Црвенило коже, 12. Првак, шампион – Цртице у писању, 13. Врста грађевинског материјала, 14. Ознака за метар – Место у Србији, код Бојника, 15. Француски вајар, Жан – Хемијски симбол за кобалт, 16. Мушко име, 17. Медитеранска биљка, красуљак – Ознака за Италију.

УСПРАВНО: 1. Сабиање ваздуха – Град у Етиопији, 2. Луксузни стан – Папирна врећа – Водени љускар, 3. Врста штампарског папира – Изасланик – Фудбалски реквизит, 4. Непрофесионалци – Издавачи књига (лат.) – Лична заменица, 5. Насип око тврђаве – Телеће месо – Метартона (скр.), 6. Шећер у мишићима – Становници града у Бачкој, 7. Прва престоница Јапана – Име глумца Бекјарева – Звезде падалице.

РЕШЕЊА - СКАНДИНАВКА: експрес, котлина, скаут, п, Трстено, ра, Оран, а, с или, Ото, иф, обарати, пан, пак, алас, ка, Тарас, ц, и, Нири, јенсеј, амарела, ци, ац, сатара, баритон, ера, Ист, кика, на. БЕЛЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ: карабин, опомена, матадор, протеза, рт, ЕМЈ, Емер, ти, самит, в, ини, ета, ј, сене, академ, еритем, ас, тире, салонит, м, Оране, Арп, цо, Ратомир, акант, и.

Да ли сте знали ...

– да су ластавице космополитска група птица која настањује све континенте осим Антарктика? Сматра се да потичу из Африке, јер тамо живи највише врста. По-

вратак ластва, малих птица селица, сваке године обележава се 19. марта, Даном ластавица. Обележавање овог датума почело је у 18. веку у Калифорнији.

– да је март добио име по римском бо-жанству рата – Марсу? У раном римском календару то је био први месец у години, па је први март слављен као почетак нове године. С тим у вези, Велика Британија и њене колоније су март обележавале као први месец све до 1752. године. И још једна занимљивост, да ли сте знали да март и новембар увек почињу истим даном у недељи (ове године то је уторак)?!

– да су према кинеској медицини основни узрок болести емоције, а сваки орган има своју емоцију? За плућа се везује туга, за јетру бес, за бубреге страх, за желуцац

брига. Сваки орган има и свој укус. Плућа воле зачињено и љуто, јетра кисело, слезина слатко, а бубрези слано. Органи, сматрају кинески лекари, имају и свој енергетски правац.

– да заслуге за зачетак српске средњовековне медицине, као и за оснивање првих болница у манастирима, Хиландару 1191. године и Студеници 1208. године, припадају Светом Сави?

Летописци бележе да су у посебним карантинским одајама монаси пружали помоћ оболелима, кљастима и убогим. О болеснима су бринули монаси изабрани по својим посебним манирима и осећању за помоћ другом човеку. Прва српска болница у манастиру Студеница звала се „Свети дух“.

– да је пост карактеристичан за православну веру? Припадници римокатоличке цркве посте свега неколико дана у години и по бла-

жим правилима, док је у протестантској цркви овај обичај потпуно укинут. Код православца, међутим, ускршњи пост је један од најдужих у години. Траје седам недеља, односно 48 дана пре Ускрса. Почетак поста је клизан у смислу датума, али не и трајања. Наиме, пост увек почиње у понедељак, који се назива Чисти понедељак, а ове године то је 14. март.

Успешан ловац

Муж и жена су равноправни. Кућа лежи на жени, а кафана на мужу.

Осмог марта жене постају праве вође. Воде кући пијане мужеве из кафана.

У некада срећном браку још једино златна бурма сија.

Док је јурио за женама хвалио се да је успешан ловац на жене, а када је једну уловио, постао је жртва.

Иако му жена није музичар, пред њом сваки дан игра коло пипиревку.

Боривоје Илић

Молим за реч

Последњих месеци било је много празника, па су се многи питали како победити мамурлук. Без бриге, Срби имају тај победнички менталитет.

Ако се рачунају и ТВ серије, под Турцима смо већ 510 година.

Незадовољни мужеви најрадије би жену користили у акцији „Старо за ново“.

Не смем масно, слано, слатко, љуто, кисело, тако да целу пензију стављам на страну.

Нико не може да се шали на мој рачун. Блокиран је.

О очувању ћирилице брину наши најбољи холдинзи, агенције, менаџменти, консалтинг службе и пи-арови.

Могу тајкуни да перу паре, али полиција ће кад-тад да их опегла.

Дејан Патаковић

Лековите мисли

Није тачно да се ћирилица све мање употребљава. Тако ми абецеде!

Кад ми неко каже да сам покварењак не знам да ли је то похвала или покуда.

Научници су утврдили да миловање лечи. Тачно, кад се касно вратим кући, од жениног „миловања“ лечим се три дана.

Пред судом народа нема привилегованих.

Не пијем млеко, али ми често прекипи!

Саветују ме да само ћутим па ћу у животу пропевати.

Постао сам националиста. Поред кабловске, мораћу да плаћам и националну ТВ.

Душан Старчевић

(Х)уморне мисли

Дан љубави славе и стари и млади. Стари у сећању, млади у нади.

Као младић спајао сам вино и љубав. Тек у старости сам увидео да два добра не иду заједно.

По Баба Марти се пролеће познаје.

Нама је мали фудбал велики, а велики мали.

Пасти с коња на магарца је премија према паду у прашину.

Витомир Теофиловић

Дедина пензија

Немам њихове особине и не личим на оца а још мање на деду. Једина веза између нас је – дедина пензија.

Врачара ми је погледала у длан и рекла да не види ништа добро. Длан ми је испресецао транзиционим линијама.

Шта вреди што имам визију када немам своју телевизију.

Потемкинови путеви касне са изградњом због нерешених имовинскоправних односа.

По потреби сам био бела па црна овца. Сада сам шарен па на тупе.

Радивоје Јевтић Јенки